

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กมล การกุศล. ทักษะและความรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2529.
- กาญจนา นาคสกุล และคนอื่น ๆ. การใช้ภาษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคสสิกไทย, 2521.
- กุหลาบ มลลิกะมาส. ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : กิ่งจันทร์การพิมพ์, 2527.
- เจือ สตะเวทิน. การใช้ภาษาระดับปริญญา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สุทธิสารการพิมพ์, 2518.
- _____. ประวัตินวนิยายไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2521.
- ฉวย สุขสิทธิ์. ศิลปะการเขียนว่าด้วยการเขียนชั้นสูงตามแนวนักเขียน นักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงของไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคียนส์ไทร์, 2523.
- ชำนาญ รอคเหตุภัย. สัมมนาการใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2522.
- ดวงมน จิตต์จำนงค์. สุนทรียภาพในภาษาไทย. กรุงเทพฯ : เคสสิกไทย, 2527.
- คอกไม้สค. กรรมเก่า. พิมพ์ครั้งที่ 4. พระนคร : สำนักพิมพ์คสังวิทยา, 2499.
- _____. ความฉิบครั้งที่แรก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาการ, 2516.
- _____. ชัยชนะของหลวงนฤบาล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาการ, 2516.
- _____. นันทวัน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาการ, 2516.

- คอกไม้สัก. นิจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2516.
- _____ . นี้แหละโลก : นิพนธ์. 2495. (ซ้ำรุก).
- _____ . บุษบาบรรณ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2516.
- _____ . ผู้ดี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจแทรกคิง, 2519.
- _____ . ผู้สิ้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2516.
- _____ . ผู้สิ้น กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2517.
- _____ . วรรณกรรมจีนสุดท้าย. พระนคร : แพร่พิทยา, 2507.
- _____ . ศัตรูของเจ้าหลอน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2516.
- _____ . สามชาย. พระนคร : แพร่พิทยา, 2505.
- _____ . หนึ่งในร้อย. พิมพ์ครั้งที่ 4. พระนคร : โรงพิมพ์เจริญธรรม, 2497.
- _____ . อุบัติเหตุ. พระนคร : โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, 2505.
- เดสิง พันธุ์เดสิงอมร. หลักการวิจารณ์วรรณคดี. นครศรีธรรมราช : วิทยาลัยครู นครศรีธรรมราช, 2528.
- นววรรณ พันธุ์เมธา. ไวยากรณ์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์น การพิมพ์, 2527.
- บรรจบ พันธุ์เมธา. ลักษณะภาษาไทย. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2514.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. วิเคราะห์วรรณคดีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- _____ . การอภิปรายเรื่อง "นวนิยายของคอกไม้สัก". กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.

- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. แฉวนวรรณกรรม : รวมบทความ. กรุงเทพฯ :
อ่านไทย, 2529.
- ป. วัชรภรณ์. ประวัตินักประพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
แพร่พิทยา, 2526.
- ประทีป วาทิกนินกร. การใช้ภาษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2519.
- ประสิทธิ์ กาศย์กลอน. การเขียนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2518.
- ปรีชา หิอินพงศ์. ลักษณะภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
โอเคียนสโตร์, 2523.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. ศิลปการเขียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิชาการ, 2526.
- เปลื้อง ณ นคร. คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์. พิมพ์ครั้งที่ 4.
พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.
- ตะออบ โปษะกฤษณะ. ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์บำรุงสาสน์, 2526.
- พรพรรณ ชารานุมาศ. สำนวนการเขียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ
เทรดดิ้ง, 2519.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2528. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2530.
- ล้อม เพ็งแก้ว. วैयाเวียงวรรณคดี. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อักษรสยาม
การพิมพ์, 2522.
- ศิลปากร, กรม. ประวัตินักเขียนไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา,
2520.
- สมพร มั่นตะสุทร. สัมมนาการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
โอเคียนสโตร์, 2525.

สมภพ จันทรประภา. ชีวิตและงานของคอกไม้สด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บำรุง
สาส์น, 2529.

สวณิต ยมาภย์. การสื่อสารของมนุษย์. กรุงเทพฯ : 68 การพิมพ์, 2526.

สิทธา พิณภูวกล และคนอื่น ๆ. การเขียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2516.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. เอกสารการสอน
ชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7-15. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิกตอรี
เพาเวอร์พอยท์, 2526.

สุไร พงษ์ทองเจริญ. การศึกษาเรื่องภาษา Study of Language.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2519.

อนุমানราชชน, พระยา. นิรุกติศาสตร์ ภาค 2. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2516.

บทความ

"วันรำลึกเกียรติคุณคอกไม้สด". โลกหนังสือ 2 (พฤษภาคม 2522) : 8.

สุภาพร ลักขณีนาวิน. "คำซ้ำอุจจารณวิลาส : อีกแง่หนึ่งของระบบเสียงและ
ระบบความหมายในภาษาไทย." วารสารอักษรศาสตร์ 14 (มกราคม
2525) : 12.

เอกสารอื่น ๆ

ศิริเรกขัย มหัทธนะสิน. "การศึกษากลุ่มประโยคในความเรียงภาษาไทย."
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

เทพี พันธุเมธา. "การใช้สันธานในสมัยรัตนโกสินทร์." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

บุญศิริ ภิณฑุชาชินันท์. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยาย ก.สุรางคนางค์"
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ภาษาต่างประเทศ

Kwandeē Rakpongse. "A Study of the Novels of Mōm Luang
 Bupphā Nimmanheminda. (pseud Dōkmaisot)." Ph.D.
 dissertation, School of Oriental and African studies,
 University of London, 1975.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดและเนื้อเรื่องย่อ

จากการได้ศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรมของคอกไม้สคทั้ง 32 เรื่อง ผู้วิจัยได้เห็นลักษณะเด่นของการใช้ภาษาของคอกไม้สคว่า คอกไม้สคเป็นนักเขียนที่ใช้ภาษาได้อย่างประณีตบรรจง และเพื่อให้ผู้อ่านที่ไม่ได้อ่านงานเขียนของคอกไม้สคได้เข้าใจเรื่องราวที่คอกไม้สคเขียน หวังให้เห็นความเป็นเอกภาพในงานเขียนของคอกไม้สคเด่นชัดขึ้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปแนวคิดและเนื้อเรื่องย่อไว้ในภาคผนวกท้ายงานวิจัยนี้

วรรณกรรมของคอกไม้สคทั้งหมด 32 เรื่อง นวนิยายเรื่องยาวมี 12 เรื่อง ได้แก่เรื่อง ศักรของเจ้าหลอน นิจ ความผิดครั้งแรก กรรมเก่า สามชาย หนึ่งในร้อย อุบัติเหตุ ชัยชนะของหลวงนพาส บุคิ นันทวัน นี้แหละโลก และ วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย

เรื่อง ศักรของเจ้าหลอน

แนวคิดของเรื่อง นวนิยายเรื่องนี้ต้องการที่จะชี้ให้เห็นว่า การควบคุมดูชนคือการที่ผู้ใหญ่เลือกผู้ครองใหนักจะดีกว่าการที่คนเลือกเอาเอง เพราะผู้ใหญ่มีประสบการณ์และพิจารณาอะไรได้ละเอียดลออกว่า ทั้งนี้ให้เหตุผลว่าคนที่กำลังอยู่ในอารมณ์รักย่อมจะมองไม่เห็นข้อบกพร่องหรือผิดพลาดของคนที่ตนรัก

เนื้อเรื่องย่อ

ประสงค์เป็นบุตรของพระยาว่ารุงประชากิจ เป็นคู่หมั้นของมยุรีบุตรพระยาโมครีพิทักษ์ ทั้งคู่สนิทสนมกันมาตั้งแต่เด็ก บิดาทั้งคู่จึงจัดการหมั้นหมายกันไว้ แต่เมื่อโตขึ้นต่างคนต่างแยกย้ายกันไป ไม่ได้พบหน้ากันอีก มยุรีนั้นรู้ว่าตนมีคู่หมั้นอยู่แล้วโดยการจัดการของผู้ใหญ่ ก็ไม่พอใจในชีวิตการนี้ มยุรีต้องการที่จะเลือกผู้ครองตัวด้วยตนเอง ทางฝ่ายประสงค์ทราบเรื่อง ต้องการที่จะเอาชนะมยุรี จึงได้ปลอมคนไปทำงานเป็นเลขานุการของพระยาโมครีพิทักษ์บิดาของมยุรี มยุรีมีเพื่อนชายที่สนิทสนมกันมากอยู่คนหนึ่งชื่อละออ นายละออเป็นที่ชายของพยอมเพื่อนรักของมยุรี นายละออหลงรักมยุรีมาก พยายามใกล้ชิดมยุรีและหาทางเอามยุรีมาเป็นภรรยาของตน ครั้งหนึ่งมยุรีถูกนายละออหลอกไปบ้านและทำให้มยุรีไม่รู้สึกตัวโดยการใส่ยาผสม ประสงค์ก็สามารถไปช่วยมยุรีไว้ได้อย่างทันเหตุการณ์ เป็นเหตุให้มยุรีเกิดความประทับใจและกลายมาเป็นความรักในที่สุด

ตอนจบของเรื่อง

มยุรีทราบว่าคนที่ปลอมมาเป็นเลขานุการของบิดาก็คือประสงค์คู่หมั้นของตนเอง แต่เปลี่ยนชื่อเสียใหม่ว่าประสม มยุรีก็ใจมากเพราะตนเองในขณะนั้นเกิดรักในตัว

ประสมเสียแล้ว เรื่องจึงลงเอยด้วยความสุข สดชื่น สมหวังในความรักของคนทั้งสอง

เรื่อง นิจ

แนวคิดของเรื่อง ยังยึดถือความคิดในลักษณะเดิมคือ การมีคู่โดยการคลุมถุงชน ซึ่งให้เห็นความอกทนของหญิงที่เป็นภรรยา พยายามครองคนตั้งมั่นอยู่ในทางที่ดี ทำหน้าที่ภรรยาที่ดี ย่อมเป็นที่รักและชื่นชมของสามีในที่สุด แม้ว่าจะไม่ได้มีความรักในภรรยาของตนมาก่อน

เนื้อเรื่องย่อ

หลวงชนสารมีความจำเป็นต้องแต่งงานกับนิจ บุตรพระยาสุรแสน ค่ายเหตุว่าบิดาของหลวงชนสาร คือพระยาวิชัยชาญยุทธมีความจำเป็นทางด้านการเงินและได้พระยาสุรแสนซึ่งเป็นเพื่อนกันได้ช่วยเหลือไว้ หลวงชนสารนั้นมีคู่รักอยู่แล้วชื่อ รัศมีเป็นลูกน้องสาวมารดาหลวงชนสาร หลวงชนสารได้ขอแต่งงานกับรัศมีหลายครั้ง แต่รัศมีก็บ่ายเบี่ยงเรื่อยมา จึงทำให้หลวงชนสารโมโหมาก เมื่อหลวงชนสารแต่งงานกับนิจ รัศมีก็กลัวว่าหลวงชนสารจะหลงรักนิจ จึงได้พยายามพบปะและห้ามปรามหลวงชนสารอยู่ตลอดเวลา หลวงชนสารเป็นชายที่ยึดมั่นในความรักเดิมของตน จึงไม่ได้สนใจและเอาใจใส่ในใจเท่าที่สามีพึงปฏิบัติต่อภรรยาแก่เอาใจใส่หญิงที่เป็นคนรักเก่ามากกว่า เฉลาคซึ่งเป็นเพื่อนรุ่นพี่ของนิจทราบในความเป็นไปของสามีภรรยาคุณี้ เกิดความสงสารเพื่อนรุ่นน้อง จึงคิดอุบายให้หลวงชนสารหันมาให้ความสนใจภรรยาของตนเอง โดยการพานิจนั่งรถไปเที่ยวด้วยกัน แต่ตัวเฉลาเองปลอมตัวเป็นผู้ชาย เมื่อหลวงชนสารเห็นก็โกรธมาก ขับรถตามไปดู เมื่อพบว่าคนที่พานิจไปเป็นผู้หญิง เห็นดังนั้นก็เกิดความอาย จึงพานิจนั่งรถพาตระเวนไปทั่วเป็นเหตุให้นิจป่วย ทางบ้านของหลวงชนสารไม่มีใครเอาใจใส่และดูแลนิจ เมื่อเฉลาไปพบนิจนอนป่วยก็นำความนั้นไปบอกกับบิดาของนิจ พระยาสุรแสนได้มารับบุตรสาวของตนไปรักษาพร้อมทั้งบังคับให้หลวงชนสารหย่าขาดจากนิจ เมื่อหลวงชนสารรู้ว่านิจเจ็บหนัก หึงยังไม่รู้ว่าจะมีชีวิตอยู่หรือไม่และเมื่อคิดว่าตนเองต้องสูญเสียนิจไปทำให้หลวงชนสารกระวนกระวายใจมาก เขาพึงรู้ใจตัวเองว่าขณะนี้เขาได้หลงรักนิจและในชีวิตของเขาจะขาดนิจไม่ได้

ตอนจบของเรื่อง

นิจและหลวงชนสารได้เข้าใจกันดี หลวงชนสารยอมรับผิดในทุก ๆ เรื่อง นิจซึ่งเป็นภรรยาที่อกทนและภักดีต่อสามีมาโดยตลอดก็ประสบความสำเร็จในชีวิต

เรื่อง ความผิดครั้งแรก

แนวคิดของเรื่อง แสดงให้เห็นถึงการเลือกคู่ครองของหญิง ซึ่งเมื่อตกลงปลงใจเลือกชายใดเป็นสามีของตนแล้วก็ยากที่จะเปลี่ยนได้ เมื่อสามีไปมีหญิงใหม่ก็ถือว่าเป็นความผิดของตนเองที่เลือกคู่ครองไม่ดี โดยเฉพาะเมื่อมีบุตรด้วยกัน การแต่งงานใหม่ยิ่งต้องคิดหนักและสังคมก็ไม่ยอมรับ

เนื้อเรื่องย่อ

วไลบุตรของเจ้าคุณธรรมสาสน์ไคร้ก็ไคร้และแต่งงานกับหลวงปราโมทย์ บุตรชายของพระยาศรีสุภเวศ หลวงปราโมทย์เป็นคนเจ้าชู้มีภรรยาอยู่แล้วแต่เป็นภรรยาที่ไม่ได้เอาออกหน้าออกตา เมื่อจะแต่งงานกับวไล หลวงปราโมทย์ได้ให้สัญญาว่าจะไม่มีหญิงใหม่ วไลจึงตกลงแต่งงานด้วย ถึงแม่อมรานองสาววไลจะห้ามเท่าไร วไลก็ไม่ยอมฟังถึงความคิดและการชักสโนใจของตนเป็นใหญ่ ต่อมาวไลมีบุตรชายคนหนึ่ง วไลได้จ้างพี่เลี้ยงมาเลี้ยงบุตรของตนชื่อว่า ส่ารวย หลวงปราโมทย์ซึ่งมีนิสัยเจ้าชู้ไคร้จ้างส่ารวยเป็นภรรยาโดยถือโอกาสขณะที่มารดาของวไลป่วยและวไลไปเผ่นมารดา หึงให้หลวงปราโมทย์อยู่บ้านแต่เพียงลำพังกับนางส่ารวย เมื่อมารดาของวไลสิ้นชีวิตลงและจัดการงานศพเรียบร้อยแล้ว วไลก็รู้ระแคะระคายเรื่องนี้ จึงไคร้ไล่นางส่ารวยออก หลวงปราโมทย์ไคร้จ้างส่ารวยไปฝากไว้กับนางจำลองภรรยาเก่าของตน คืนวันหนึ่งหลวงปราโมทย์ไคร้บอกกับวไลว่าจะไปงานเลี้ยง วไลจึงให้หลวงปราโมทย์ไปส่งคนไว้ที่บ้านที่สาว ณ ที่นั้นวไลได้พบกับพี่น้องและหลวงนฤบาล หลวงนฤบาลคนนี้เป็นชายที่หลงรักวไล หึงหมกไคร้ชวนกันเล่นไพ เมื่อเล่นเสร็จก็พากันไปรับประทานอาหารที่เขยวราช วไลได้พบกับหลวงปราโมทย์มากับผู้หญิง 2 คน ผู้หญิงสองคนนั้นก็คือนางส่ารวยและนางจำลอง วไลโกรธมากที่หลวงปราโมทย์ผิดสัญญาที่ให้กับตนไว้จึงหนีไปอยู่ที่บ้านบิดาและขอหย่าชากับหลวงปราโมทย์ แต่หลวงปราโมทย์ไม่ยอมเซ็นใบหย่าให้

ฝ่ายอมราน้องสาวของวไล ได้เกิดชอบพอกับอานวยน้องชายของหลวงปราโมทย์ อุปสรรคความรักของคนทั้งสองเกิดจากคู่ของที่เกิดมาคั่นกัน บิดามารดาของ หลวงปราโมทย์ไม่พอใจที่จะไต่ถามมาเป็นสะใภ้ เพราะเกรงว่าจะเป็นเหมือนวไล ซึ่งการที่หลวงปราโมทย์กระทำเช่นนี้มีบิดามารดาของหลวงปราโมทย์เห็นว่าไม่เป็น ความดีร้ายแรงอะไร แต่กลับเห็นว่าวไลทำให้เกิดความรุนแรงไปเอง

ตอนจบของเรื่อง

หลวงนฤบาลช่วยเหลือจนอมราและอานวยได้แต่งงานกันสมความปรารถนา ส่วนวไลก็ยังไม่คืนดีกับหลวงปราโมทย์ เหตุการณ์ระหว่างวไลกับหลวงปราโมทย์และ หลวงนฤบาลได้ไปดำเนินเรื่องข้อในเรื่องรัชชนะของหลวงนฤบาล

เรื่อง กรรมเก่า

แนวคิดของเรื่อง คอกไม้สกลเสนอแนวคิดให้กับผู้อ่านในเรื่องกฎแห่งกรรม ซึ่ให้เห็นว่าใครทำดีย่อมได้รับผลดีตอบแทน บุคคลใดทำกรรมเอาไว้ ผลกรรมนั้นก็ย่อม ความสนอง

เนื้อเรื่องย่อ

บิดาของอัมพรมีนามว่าร้อยตรีอาจ ได้รักกับบุตรข้าราชการผู้สูงศักดิ์ชื่อว่า พิศ พิศหนีไปอยู่กับร้อยตรีอาจโดยที่บิดามารดาไม่ทราบเรื่องและให้กำเนิดบุตร 2 คน ชื่อว่าอัมพร และ บุช ในเวลาที่บุตรคนที่สองถือกำเนิดขึ้นมา มารดาของพิศได้ถึง แก่กรรมลง พิศเสียใจมากที่ไม่มีโอกาสได้เห็นหน้ามารดาในวาระสุดท้ายซ้ำยังไม่มีหวังที่จะได้เผาศพ เมื่อจิตใจไม่สบายก็มีผลทำให้ร่างกายทรุดโทรม นายร้อยตรีอาจ ซึ่งขณะนั้นมียศเป็นร้อยโท เห็นดังนั้นจึงได้พาภรรยาของตนเข้ากรุงเทพฯ ขณะที่อยู่ กรุงเทพฯ ได้ 2 อาทิตย์ เหตุการณ์ร้ายก็เกิดขึ้น วันหนึ่งขณะที่ร้อยโทอาจกลับจาก อยู่เวรรักษาการณ์ได้พบกับบิดาของพิศซึ่งกำลังชู้ตะคอกและดูภรรยาของตนอยู่ ้วยความโมโหและคิ้วฤทธิของสุราที่ได้เลี้ยงกันที่สโมสร ร้อยโทอาจบันดาลโทสะ ยิ่งบิดาของภรรยาถึงแก่ความตาย พิศเห็นดังนั้นตกใจมากและชاکใจตายทันที ร้อยโทอาจถูกพิพากษาให้จำคุก ก่อนที่จะถูกจำคุกร้อยโทอาจเป็นห่วงบุตรทั้งสองมาก จึงนำบุตรทั้งสองไปฝากไว้กับหลวงสุรพจน์ฯ เพื่อนของตนผู้เป็นเนคิมจิตสยามแต่

รับราชการอยู่กระทรวงต่างประเทศ หลวงสุรพจน์ฯ แต่งงานก่อนร้อยโทอาจแต่ไม่มี
บุตรีคา ร้อยโทอาจจึงขอให้หลวงสุรพจน์ฯ รับเลี้ยงบุตรีทั้งสองไว้เป็นลูกโดยให้ใช้
นามสกุลและให้การศึกษา ทั้งนี้ร้อยโทอาจได้ให้มรดกส่วนที่เป็นของตนแก่หลวงสุรพจน์ฯ
ด้วย มรดกนี้เป็นมรดกของพิศ เมื่อบิดาของพิศถึงแก่กรรมและมีไต่หาพินัยกรรมยกให้
ใคร มรดกทั้งหมดจึงตกอยู่กับพิศและเมื่อพิศตายมรดกจึงตกกับสามีและลูก แรก ๆ
หลวงสุรพจน์ฯ ไม่ยอมรับมรดกส่วนของร้อยโทอาจแต่เมื่อภรรยายอมรับ หลวงสุรพจน์ฯ
ก็ตามใจภรรยา บุตรีทั้งสองของร้อยโทอาจคืออัมพรและนุชเติบโตในต่างประเทศ
เพราะบิดาคามหลวงสุรพจน์ฯ ซึ่งได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยารัตนาทนีไป
ยังประเทศต่าง ๆ ครั้นเมื่อทั้งสองโตเป็นสาว มีชายมาติดพัน ภรรยาของพระยา
รัตนทนีคือคุณหญิงสงวได้พยายามเล่าความจริงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ
เด็กสาวทั้งสอง เมื่อญาติพี่น้องของชายเหล่านั้นทราบเรื่องก็ไม่มีใครปรารถนาคบหา
สมาคมด้วยเพราะรู้ว่าเป็นลูกของชายชู้คุณ อัมพรทราบเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็เพราะเคย
ถูกคุณหญิงสงวทำเช่นนี้กับคนมาแล้ว เป็นเหตุให้อัมพรต้องเลิกร้างกับคู่รัก นุชน้องสาว
ของอัมพรก็ประสบเหตุการณ์เช่นนี้เหมือนกัน นุชเสียใจมากแต่ไม่รู้อะไรจริงเหมือนกับ
อัมพร นุชยังหลงรักคุณหญิงสงวเหมือนมารดาบังเกิดเกล้า จนกระทั่งวันหนึ่งมีจดหมาย
มาจากหลังสวน จังหวัดชุมพร ให้ลงไปเยี่ยมชายชราคนหนึ่งซึ่งกำลังป่วยอยู่ คุณหญิงสงว
ไปพร้อมกับอัมพรและนุช อัมพรรู้ว่าผู้ที่ตนไปเยี่ยมคือบิดาของตนเองแต่นุชไม่รู้ เมื่อ
ไปถึงที่นั่นทำให้นุชทราบความจริง นุชตกใจและเสียใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ
แต่นุชยังไต่พงศ์และอัมพร เป็นเพื่อนปลอมโยนคุณดูแลเอาใจใส่ พงศ์เป็นน้องชายของ
คุณหญิงสงวแต่ต่างมารดา พงศ์รู้ความเป็นมาของนุชเป็นอย่างดี พงศ์ไม่รังเกียจกลับ
เห็นใจในชีวิตและครอบครัวของนุช

ตอนจบของเรื่อง นุชได้แต่งงานกับพงศ์และอยู่กันอย่างมีความสุข อัมพร
ไต่อยู่กับบิดาของตนที่หลังสวน ทั่วละครต่าง ๆ ในเรื่องกรรมเก่าได้ไปปรากฏอยู่ใน
เรื่องชัยชนะของหลวงนฤบาล

เรื่อง สามชาย

แนวคิดของเรื่อง ชี้ให้เห็นว่าคนที่มีความจริงใจดี ประพฤติดี ย่อมเป็น
ที่ชื่นชมแก่ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและผู้พบเห็น ทั้งยังได้สิ่งที่ดีเป็นการตอบแทนความดีนั้น ส่วน

คนที่คิดร้ายหรือทำชั่วย่อมจะได้รับผลกรรมเป็นการตอบแทน

เนื้อเรื่องย่อ

เริ่มด้วยตัวเอกที่เป็นชาย 3 คน มีอนุวัตร ประวิติ และ รัตน อนุวัตร เป็นลูกของน้องชายเจ้าหมื่นเสมอใจราชซึ่งได้ถึงแก่กรรมลงเมื่ออนุวัตรอายุได้ 2 ขวบ เจ้าหมื่นเสมอใจราชจึงได้รับเลี้ยงดูและให้การศึกษาเป็นอย่างดี ได้ส่งไปศึกษาต่อต่างประเทศ ประวิติเป็นบุตรของพระยาศิริพันธ์พิสัย ส่วนรัตนเป็นญาติของเจ้าหมื่นเสมอใจราช ปู่ของเจ้าหมื่นเสมอใจราชกับปู่ของบิดาของรัตนเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน บิดาของรัตนชื่อเริ่มเมื่อเป็นหนุ่ม ๆ ได้มาอาศัยอยู่กับบิดามารดาของเจ้าหมื่นเสมอใจราชและเกิดรักใคร่ชอบพอกับคุณแม่น้องสาว บิดามารดาของเจ้าหมื่นเสมอใจราชไม่พอใจ คุณเริ่มจึงได้กลับไปอยู่บ้านที่ต่างจังหวัดและได้แต่งงานกับนางละมุน ต่อมาบิดาของรัตนได้เสียชีวิตลง นางละมุนพร้อมด้วยรัตนและอรุณน้องสาวได้มาอาศัยอยู่กับเจ้าหมื่นเสมอใจราช รัตนมีนิสัยเจียมเนื้อเจียมตัวเป็นคนสุภาพ เจียมขริบตรงกันข้ามกับอนุวัตร ทั้งสามรวมทั้งพัชรบุตรสาวของเจ้าหมื่นเสมอใจราชเป็นเพื่อนเล่นกันมาตั้งแต่เด็ก บิดาท้องการให้เป็นคู่หมั้นของอนุวัตร แต่พัชรนั้นมึนนิสัยว่าเริ่ง รักพี่รักน้อง พัชรรักและนับถืออนุวัตรแบบพี่ชาย ส่วนอนุวัตรเมื่อครั้งสมัยที่เรียนอยู่ต่างประเทศมีแฟนคนหนึ่งชื่อลลิตา ลลิตามีคู่หมั้นแล้วชื่อจ้าวสวัสดิวงศ์ จ้าวสวัสดิวงศ์ไม่รักใคร่ลลิตาแต่กลับไปรักใคร่ชอบพอกับน้อยหญิงสาวที่มารดานำมาเป็นตัวประกันชัคคอกเบี้ยในสมัยที่บิดาของจ้าวสวัสดิวงศ์ยังมีชีวิตอยู่ เมื่อเห็นว่าจ้าวสวัสดิวงศ์ไม่สนใจตน ลลิตาโกรธมากและต้องการเอาชนะจ้าวสวัสดิวงศ์และน้อยขณะนั้นอนุวัตรได้กลับจากต่างประเทศได้พบกับลลิตา ทำให้ความสัมพันธ์เก่าหวนกลับมาอีก ลลิตาหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้จ้าวสวัสดิวงศ์ได้รับความเจ็บปวดและได้ยืมมืออนุวัตรจัดการกับจ้าวสวัสดิวงศ์ แต่อาจจะเป็นด้วยกรรมตามทันลลิตานั่งรถมากับอนุวัตร อนุวัตรเป็นคนซบพบบกับจ้าวสวัสดิวงศ์ซึ่งซบรถสวนมา ลลิตาผู้ซึ่งมีความแค้นฝังแน่นอยู่ในใจจึงพยายามหมุนพวงมาลัยรถเข้าหารถของเจ้าสวัสดิวงศ์ แต่อนุวัตรได้หักพวงมาลัยรถออกเป็นเหตุให้รถพุ่งเข้าชนต้นไม้ เสียชีวิตทั้งคู่ ส่วนน้อยหญิงที่จ้าวสวัสดิวงศ์หลงรักนั้นมีคู่อริอยู่แล้ว ต่อมากู๋รักของน้อยป่วยและเสียชีวิต จ้าวสวัสดิวงศ์เห็นใจน้อยมากจึงพยายามเอาใจน้อยจนน้อยเห็นใจและยอมตกลงกับ

จ้าวสวัสดิวงศ์ ส่วนรักนเมื่ออนุวัตร์ตายจากไป รักนจึงได้เข้าใจว่าพัชรีไม่ได้รัก อนุวัตร์ฉันคู่รัก พชรี เข้าใจกับรักนก็เพราะคุณเข้มเป็นคนกลางที่ทำให้คนทั้งสองตกลง กันได้ อรุณน้องสาวของรักนได้แต่งงานกับประวติ เริ่มแรกประวติและรักนไม่เข้าใจ กันเนื่องจากประวติได้มาปรับทุกข์และพูดถึงผู้หญิงที่มีลักษณะที่จะเป็นภรรยาของเขาได้ ให้รักนฟัง ครั้นประวติหันมาสนใจอรุณ รักนจึงมีความวิตกกังวลว่า ประวติคงหลอก อรุณน้องสาวของตน เพราะอรุณเป็นหญิงธรรมดาคนหนึ่งไม่มีเกียรติ ไม่มีฐานะสูงส่ง หักเทียบกับประวติ รักนกับประวติจึงเกิดขัดใจกันขึ้น แต่ประวติยอมให้รักนและแสดง ให้รักนเห็นว่าเขารักอรุณด้วยความจริงใจ

ตอนจบของเรื่อง

รักนผู้ซึ่งประพฤตินอนอยู่ในทางที่ตีมาโดยตลอดได้สมหวังในชีวิต ได้แต่งงาน กับพัชรีหญิงอันเป็นที่รักและได้ครองสุขร่วมกันตลอดไป

เรื่อง หนึ่งในร้อย

แนวคิดของเรื่อง คอกไม้สกแต่งเรื่องนี้มุ่งที่จะชี้ให้เห็นถึงคุณงาม ความดี โดยเสนอให้ตัวเอกของเรื่องคือ พระอรรรดคีวิชัยเป็นบุคคลที่เสียสละทำ คุณงามความดีมาโดยตลอด ผลสุดท้ายก็ได้รับสิ่งตอบแทนในคุณงามความดีนั้น ซึ่งตรง ตามหลักพุทธศาสนาที่ว่า "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" บุคคลที่มุ่งมั่นในการทำความดี มาโดยตลอด ย่อมมีสักคนที่มองเห็นความดีนั้น และในเรื่องอนงค์ก็เป็นผู้มองเห็นความดี ของพระอรรรดคีวิชัย ถึงกับยอมเป็นคู่คิดเพราะมีความเชื่อว่าพระอรรรดคีฯ สามารถ นำชีวิตของตนไปสู่ความสุขได้

เนื้อเรื่องย่อ

พระศรีวิชัยบริรักษ์มีบุตรชาย 2 คน บุตรี 4 คน บุตรชายชื่อ วิชัย และ ชัค ส่วนบุตรีชื่อ ชวง ชก ชิค ชอย ตามลำดับ วิชัยหรือหลวงอรรรดคีวิชัยเป็นบุตร ชายคนโต มีนิสัยรักที่รักน้องและเป็นผู้ที่ขอมเสียสละ มักจะเป็นผู้ให้อยู่เสมอ มีน้องชาย คนเดียวเป็นทหารคือ ร้อยตรีชัค วิชัยรักการเป็นทหารมาก แต่ด้วยฐานะทางบ้าน ในขณะนั้นไม่ดี วิชัยจึงหันมาอาชีพเป็นนายความและก็ได้ช่วยเหลือครอบครัวทาง ค้านการเงินตลอดมา วิชัยเป็นคนที่ขอมช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ เริ่มจาก ช่วยให้

น้องสาวได้แต่งงานกับคู่รักคือนายสมาน ทั้งที่นางศรีวิชัยวิริภักษ์มารดาไม่ชอบ ครั้น นายสมานตายลงวิชัยก็ได้รับเลี้ยงลูกและเมียของนายสมานอีก วิชัยรับราชการอยู่ต่างจังหวัด นาน ๆ จึงมาพักที่บ้าน เมื่อมาพักที่บ้านปรากฏว่าเครื่องตกแต่งห้อง ชักน้องชายได้เอาไปใช้ วิชัยก็จัดซื้อมาแทนของเก่า เมื่อมีของใหม่ ชักน้องชายก็อยากที่จะได้อีกวิชัยก็ยกให้ นางศรีวิชัยวิริภักษ์รักชัคมาก คงนั่นสิ่งใดที่เป็นที่พอใจของชัก นางต้องพยายามให้วิชัยหามาให้ ซึ่งข้อนี้้องคนอื่น ๆ ก็ทราบกันโดยทั่วกัน แต่วิชัยก็ได้ปริปากพูด ครั้งหนึ่งมารดาค้องการให้ชักแต่งงานกับหญิงที่ตนหาให้ แต่ชัคขณะนั้นได้ชอบพอกับอนงค์ อนงค์เป็นหญิงที่นางศรีวิชัยวิริภักษ์ไม่ชอบเพราะเห็นว่า เป็นหญิงที่แก่นกล้าและประเปรี้ยวเกินไป ชัคได้ขอร้องให้วิชัยช่วย วิชัยก็ได้ช่วยเหลือน้อง จึงได้ถูกมารดาว่ากล่าวอย่างหนัก ส่วนอนงค์นั้นมีพี่น้องหลายคน เป็นพี่ชายทั้งหมด คือ จำลอง สมพงศ์ และประสิทธิ์ เพื่อนของพี่ชายแต่ละคนต่างก็หลงรักอนงค์ เพราะอนงค์เป็นคนสวยและรู้จักการต้อนรับ เป็นคนหัวสมัยใหม่ เพราะได้ศึกษามาจากต่างประเทศ ท้ออะไรก็ตามใจตนเอง ไม่สนใจกับความรูสึกของคนรอบข้าง ประกอบกับพ่อแม่ได้เสียชีวิตหมดแล้ว พี่น้องจึงต้องปกครองกันเอง อนงค์มีอาที่เป็นฝาแฝดซึ่งเป็นหญิงโสด ทั้งคู่ปลูกบ้านอยู่ใกล้กับบ้านของร้อยตรีชัค อนงค์และชัคมักจะไปเที่ยวด้วยกันเสมอ แต่ในความรู้สึกของอนงค์คิดว่าชัคเป็นชายที่คิดแต่รูปหล่อ มีความนึกคิดไม่ลึกซึ้ง จึงคิดว่าไม่เหมาะที่จะเป็นผู้นำของตน ฝ่ายวิชัยได้เกิดชอบพอรันทรซึ่งเป็นน้องสาวของสมานแต่ต่างมารดากัน วิชัยพบรันทรในงานศพของสมาน รู้สึกพอกพอใจในผู้หญิงคนนี้และได้เล่าเรื่องผู้หญิงคนนี้ให้ชักฟัง ชัคอยากจะพบผู้หญิงคนนี้และเมื่อได้พบก็เกิดถูกใจ รันทรก็พอใจในชัค ทั้งคู่จึงตกลงแต่งงานกัน เป็นเหตุให้วิชัยเสียใจมากแต่ไม่รู้จะทำประการใดเพราะเห็นแก่น้องชาย อนงค์ไปหาคุณยายอยู่ ๆ ทำให้อนงค์ได้รู้จักและสนิทสนมกับชัค อนงค์จึงรู้เรื่องของวิชัย อนงค์เข้าใจและรู้สึกเห็นใจวิชัย ประกอบกับอนงค์ได้พิจารณาและศึกษานิสัยต่าง ๆ แล้ว อนงค์รู้สึกพอใจอยู่เงียบ ๆ วันหนึ่งอนงค์ก็สารภาพกับวิชัยว่า อนงค์เห็นว่าวิชัยเป็นผู้มีความประพฤติดี เป็นคนที่อยู่ในความนิยมของตน ซึ่งการกระทำของอนงค์ครั้งนี้เป็นที่คำนิของยายอหัง 2 เพราะไม่ใช่วิชัยของหญิงไทยทั่วไปจะทำกัน ส่วนวิชัยคามปกติแล้วเป็นผู้ที่มักจะให้ภัยผู้อื่นเสมอ จึงเห็นว่า

การกระทำของอนงค์สมควรแก่การให้อภัย ที่อนงค์ทำไปนั้นอาจสรุปได้ว่า อนงค์เป็นเพียงหญิงที่กล้าเกินไปเท่านั้น ซึ่งการที่กล้าทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะการยอมรับหรือสิ่งแวดล้อมที่อนงค์ได้รับเป็นเหตุให้เป็นเช่นนั้น

ตอนจบของเรื่อง วิชัยก็ได้ออนงค์เป็นคู่ชีวิต ซึ่งทำให้ทุกคนแปลกใจเพราะอนงค์เป็นหญิงหัวสมัยใหม่ประเปรียวแต่เสียกวิชัยเป็นคู่ ซึ่งคู่ครองของอนงค์มีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับอนงค์ ซ้ำยังเป็นคนที่อนงค์มิได้ให้ความสนิทสนมไปไหนมาไหน เช่นคนอื่น แต่ทุกคนก็ยอมรับว่า วิชัยเป็นชายที่โชคดีที่สุดเพราะสามารถครองหัวใจของหญิงที่หึงสวयและมีทรัพย์สินสมบัติ เป็นที่หมายปองของบุรุษโดยทั่วไปได้

เรื่อง อุบัติเหตุ

แนวคิดของเรื่อง กล่าวถึงการดำเนินชีวิตของคนเราเกิดจากโชคชะตาที่บันดาลให้เป็นไป ในชีวิตคนเราจะเป็นไปตามความคาดหวังตลอดเวลาย่อมเป็นไปไม่ได้ ในบางครั้งอาจเป็นเพราะผลบุญ ผลกรรมบันดาลให้เป็นไปโดยที่เราไม่คาดฝัน

เนื้อเรื่องย่อ

หลวงประเสริฐเวชศาสตร์มีบุตร 2 คน เป็นชายหนึ่ง หญิงหนึ่ง บุตรชายชื่อประพันธ์ บุตรหญิงชื่อกามพิศ ภรรยาของหลวงประเสริฐเวชศาสตร์ได้ถึงแก่กรรม ทำให้หลวงประเสริฐเวชศาสตร์อยู่กับบุตร 2 คน แต่หลวงประเสริฐฯ มีภรรยาที่อยู่กินกันอย่างลับ ๆ และมักจะไปหาภรรยาน้อยของตนเสมอ ๆ คืนหนึ่งขณะกลับจากบ้านภรรยาน้อยได้เกิดฝนตก รถของหลวงประเสริฐฯ ได้ถูกรถของประจิตรชนและหลวงประเสริฐฯ ไล่ไปตกที่โรงพยาบาล ขณะนั้นทั้งประพันธ์และกามพิศกำลังเรียนหนังสืออยู่ เมื่อบิดาทาย ป้าชองกามพิศซึ่งมีสามีเป็นข้าราชการอยู่ต่างจังหวัดได้รับตัวกามพิศไปอยู่ด้วย กามพิศจึงต้องลาออกจากมหาวิทยาลัย ประจิตรสำนักในความผิดครั้งนี้ ได้ช่วยเหลืองานศพและจัดการทุกอย่างจนเรียบร้อย ประพันธ์ไค้นบ้านไปให้เช่า ส่วนตนเองไปอยู่หอพัก ส่วนประจิตรนั้นบิดา-มารดาเสียชีวิตหมกตนเองอยู่กับสุนทรพร้อมด้วยคนใช้ สุนทรเป็นเด็กที่บิดามารดาของประจิตรนำมาเลี้ยงหลังจากที่มารดาของสุนทรคลอดสุนทรออกมาและเสียชีวิตลง บิดามารดาของประจิตร

ให้ความรักสุนทรีย์เหมือนลูกของตนเอง ต่อมาเมื่อมีความรักของประจักษ์ เสียชีวิต สุนทรีย์ก็ยังอยู่บ้านเดียวกับประจักษ์ เป็นเหตุให้คนทั่วไปเข้าใจว่าประจักษ์และสุนทรีย์เป็น คู่รักกันและคงแต่งงานกันที่สุดในที่สุด แต่เหตุการณ์ไม่เป็นอย่างที่ทุกคนคิดเมื่อประจักษ์ ขับ รถชนหลวงประเสริฐฯ ตาย ทั้งประจักษ์และสุนทรีย์ก็ได้ให้ความช่วยเหลือประพันธ์กับ น้องสาว ครั้งหนึ่งสุนทรีย์กับเพื่อนครูไปเที่ยวหน้าตกไทรโยคได้พบกับงามพิศโดยบังเอิญ สุนทรีย์สงสารและให้ความสนิทสนมกับงามพิศเป็นพิเศษ เป็นกรณีพิเศษ เมื่อกลับจากการเที่ยว หน้าตก สุนทรีย์พบหญิงแปลกหน้า 2 คนอยู่ที่บ้าน ประจักษ์บอกกับสุนทรีย์ว่าหญิงทั้งสอง คนหนึ่งเป็นแม่ยายของหลวงประเสริฐฯ เวชศาสตร์ อีกคนเป็นน้องภรรยา ประจักษ์ รับมาอยู่ด้วย เพราะสำนึกในความผิดของตนที่ทำให้ที่พึ่งของหญิงทั้งสองต้องเสียชีวิต สุนทรีย์เมื่อมาพบก็โกรธและหนีไปเที่ยวภาคใต้พร้อมกับนิกา นายแพทย์สุทัศน์ หลวงชาฎา ขณะที่พักผ่อนอยู่ที่หัวหิน สุนทรีย์ได้รับจดหมายจากงามพิศเขียนแล้วว่าตนเองป่วยเป็น ไข้รากสาดพร้อมทั้งปรารภว่าตนไม่อยากมีชีวิตอยู่ สุนทรีย์ได้พานายแพทย์สุทัศน์ไป รักษาและรับตัวมาพักผ่อน ทางบ้านประจักษ์ เมื่อทราบความจริงว่าน้องภรรยาของ หลวงประเสริฐฯ ที่จริงเป็นภรรยาของหลวงประเสริฐฯ ทำให้ประจักษ์โกรธมาก ที่ถูกหลอกจึงให้เงิน 2 แม่ลูกและไล่ออกจากบ้าน ประจักษ์ได้ไปหาสุนทรีย์และพบ กับงามพิศ สุนทรีย์สนับสนุนให้ประจักษ์รักชอบกับงามพิศ ประจักษ์เกิดความพอใจ งามพิศและตกลงใจที่จะรับงามพิศเป็นภรรยาของตน ส่วนนายแพทย์สุทัศน์นั้นหลงรัก สุนทรีย์และสุนทรีย์ก็พบว่านายแพทย์สุทัศน์เป็นชายที่เหมาะสมที่ตนจะเลือกเป็นคู่ครอง

ตอนจบของเรื่อง

ประจักษ์กับงามพิศตกลงกันได้ และงามพิศก็ไม่คิดใจสงสัยหรือพยายามหา ในเรื่องที่ประจักษ์ขับรถชนนิกาของตนตาย เรื่องก็ลงท้ายด้วยความสุขสมหวัง ซึ่ง เหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ล้วนเกิดจากอุบัติเหตุหรือเป็นเพราะอุบัติเหตุ แทบทั้งสิ้น

เรื่อง ชัยชนะของหลวงนฤบาล

แนวคิดของเรื่อง แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ทำความดีอยู่เสมอย่อมได้รับความดีเป็นการตอบแทน เปรียบเสมือนหลวงนฤบาลที่ประคับประคองจิตใจของคนไม่ให้พลีชีพแล้วหลงทางไปในทางที่ไม่ถูกต้อง พยายามตั้งมั่นเอาชนะใจตนเองเป็นผลสำเร็จ ซึ่งถือเป็นชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ที่สุด

เนื้อเรื่องย่อ

เรื่องชัยชนะของหลวงนฤบาล เป็นเรื่องที่เกิดจากความขัดแย้งต่อจากเรื่องความผิดครั้งแรก ตัวละครหลักเดียวกัน การดำเนินเรื่องต่อเนื่องกันมา เริ่มตั้งแต่หลวงนฤบาลซึ่งหลงรักวไลแล้วได้ตกลงปลงใจแต่งงานกับหลวงปราโมทย์ หลวงนฤบาลเสียใจมากได้ลาพักงานเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ มากมาย พบปะบุคคลเข้าใจความจริงแท้แห่งชีวิต เมื่อกลับมาจึงย้ายที่ทำงานใหม่จากกระทรวงวังเข้ามาทำงานในกระทรวงมหาดไทย และไปเป็นข้าหลวง (ผู้ว่าราชการจังหวัด) ประจำจังหวัดนครสวรรค์ วันหนึ่งพงศ์และนุชได้มาขอพบหลวงนฤบาลเพราะรับปากของจากอมรามาให้หลวงนฤบาล ทั้งสองสามีภรรยาจะมาจังหวัดนครสวรรค์เพื่อมาทำงาน เมื่อหลวงนฤบาลได้พบพงศ์และนุชก็ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการงานของพงศ์เป็นอย่างดี นุชมีพี่สาวชื่ออัมพร เป็นครูสอนในจังหวัดนี้ ต่อมาเจ้าคุณธรรมศาสตร์บิดาของวไลได้ไปเที่ยวพักผ่อนที่จังหวัดนครสวรรค์ หลวงปราโมทย์ก็ย้ายไปเป็นนายช่างที่นั่น หลวงปราโมทย์ได้พยายามหาทางคืนดีกับวไล ทั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากอานวยน้องชาย อานวยได้เขียนจดหมายให้หลวงนฤบาลช่วยเหลือในเรื่องนี้ ก่อนที่หลวงนฤบาลจะได้รับจดหมายจากอานวย หลวงนฤบาลได้กลับไปสนิทสนมกับวไลอีกด้วยคิดว่าวไลคงไม่คืนดีกับสามีเพราะวไลแสดงอาการไม่พอใจหลวงปราโมทย์ทุกครั้งที่ผ่านมา แต่หลวงนฤบาลก็ได้รับความเข้าใจของวไลว่ายังรักสามีของตนอยู่ เนื่องจากวไลหลวงปราโมทย์ได้ประสบอุบัติเหตุหล่นจากท่อนซุงและคนที่เห็นก็นำไปสิ่วว่านายช่างถูกซุงทับหัวและ เมื่อวไลได้ยืนคังนั้นถึงกับเป็นลม หลวงนฤบาลเห็นเหตุการณ์พอดีจึงเข้าใจจิตใจของวไล ทั้งได้รับจดหมายจากอานวย เป็นเหตุให้หลวงนฤบาลพยายามช่วยเหลือให้วไลและสามีคืนดีกันโดยนิตหังค้อมาตกลงทำความเข้าใจ วไลและหลวงปราโมทย์ก็คืนดีกัน ในจำนวนผู้ที่มาเที่ยวในครั้งนี้มีศัพท์ของ

วไลรวมอยู่ด้วย บศพอใจอัมพรที่สาวของนุช แต่อัมพรไม่ชอบยศ ทั้งอำนาจและอมรา เห็นว่าอัมพร เป็นหญิงที่เหมาะสมกับหลวงนฤบาลจึงไขอูบายโดยกล่าวกับหลวงนฤบาลว่า ตนเองไ้บอกปากบอกอัมพรว่าหลวงนฤบาลจะขอแต่งงานด้วย หลวงนฤบาลหลงกล จึงต้องห้าคนที่อมราพูดไว้ แต่อัมพร เกรงว่าหลวงนฤบาลจะรังเกียจที่ตนเป็นลูกของชายที่เคยต้องโทษจำคุกจึงไ้บอกเรื่องนี้กับอมรา อมราไปบอกหลวงนฤบาล หลวงนฤบาลเมื่อรู้ความจริงก็มิไ้มีความรังเกียจแต่ประการใด

ตอนจบของเรื่อง

หลวงนฤบาลไ้แต่งงานกับอัมพรทั้งคู่มีความสุข หลวงนฤบาลไ้รับชัยชนะ ชัยชนะนั้นก็คือหลวงนฤบาลสามารถชนะใจตนเองไ้ในเรื่องของวไล ไม่ทำอะไรตามใจตนเองทำอะไรผิดเหตุและผลเป็นหลัก

เรื่อง ผู้ดี

แนวคิดของเรื่อง ชี้ให้เห็นว่าการที่ไ้ชื่อว่าเป็น "ผู้ดี" นั้น ถึงแม้จะตกทุกข์ไ้ยากอย่างไรก็ยังคงใจให้ตั้งมั่นอยู่ในความเป็นผู้ดีไว้ไ้

เนื้อเรื่องย่อ

วิมลเป็นบุตรสาวของเจ้าคุณพระยาอมรรักษ์ เจ้าคุณพระยาอมรรักษ์มีภรรยา 2 คน คือ คุณแสงกับคุณวง วิมลเป็นบุตรของคุณวง คุณแสงรักวิมลเหมือนลูกของตนเองเพราะชิตาของคุณแสงเสียชีวิตตั้งแต่อายุเพียง 2 ขวบ วิมลเป็นคู่แค้นกับวิวัฒน์ ผู้ดี เมื่อวิวัฒน์อายุไ้ 14 ปีไ้รับพระราชทานทุนให้ไปศึกษาในประเทศอังกฤษ ในขณะนั้นเองคุณแสงไ้เกิดมีปากเสียงกับคุณวง คุณแสงจึงย้ายไปอยู่กับน้องชายที่จังหวัดสุรินทร์ ส่วนคุณวงไ้ทะเลาะกับนางพร้อมภรรยาอีกคนหนึ่งของเจ้าคุณพระยาอมรรักษ์มา ไ้หนีไปอยู่ที่บ้านเดิมของตน ที่บ้านจึงมีเจ้าคุณอมรรักษ์ ลูกสาวและนางพร้อมพร้อมด้วยบุตรบริวาร เมื่อวิมลอายุไ้ 21 ปีบิดาไ้จัดงานวันเกิดให้ และเชิญแขกมาเลี้ยงกินเนอร์ เป็นกรณีพิเศษ ในจำนวนนี้มีอุคมหลานชายคุณแสงรวมอยู่ด้วย อุคมหลงรักวิมลจึงไ้ขอคำสัญญาจากวิมลว่าขอให้วิมลอย่าเพิ่งแต่งงานกับใครจนกว่าตนจะกลับจากการเป็นเลขานุการสถานทูตในประเทศอังกฤษและในคืนนั้นเองเจ้าคุณพระยาอมรรักษ์ ไ้เสียชีวิต พระยาอมรรักษ์ ไ้ทำพิธีกรรมให้วิมลทำหน้าที่

แผนวิทัศน์ที่ชายทุกอย่างในขณะที่ที่ชายยังศึกษาอยู่ต่างประเทศ ให้วิมลดูแลน้อง ๆ และทรัพย์สินสมบัติจนกว่าผู้รับทุกคนจะบรรลุนิติภาวะอายุครบ 21 ปี ก่อนที่พระยาอมรรักษ์ฯ จะสิ้นชีวิต ฐานะการเงินเฉียดเคือง เนื่องจากได้เอาเงินไปตั้งบริษัทและประสบการณ์ขาดทุน ซึ่งข้อนี้วิมลไม่ทราบเลย ต่อเมื่อคุณแสบเล่าให้วิมลฟังจึงต้องพยายามใช้จ่ายเงินที่เหลืออยู่อย่างประหยัดเพราะวิมลมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบน้อง ๆ 4 คน และที่ชายที่ทองส่งค่าเล่าเรียน กังนั้นวิมลจึงนำมานใหญ่ให้เขาเช่า ส่วนตัวเองและน้อง ๆ ได้ปรับปรุงเรือนคนใช้เป็นที่อยู่ ผู้ที่มาเช่าบ้านวิมลคือ พระยาพลวัตวิวิธการ มีบุตรชาย 1 คน ชื่อสมนต์และภรรยาซึ่งป่วยเป็นวัณโรค พระยาพลวัตฯ รู้เรื่องราวเกี่ยวกับวิมลดี จึงได้หาทางช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่อง เริ่มตั้งแต่ช่วยให้คุณหญิงบริหารงานกิจการรับมาสิน้องต่างมารดาของวิมลเป็นสะใภ้ ช่วยตักเตือนมาพ้องชายของมาสีไม่ให้หลงเหินทางผิด ช่วยจัดการเรื่องนางพร้อมพร้อมแบ่งทรัพย์สินสมบัติและก่อนที่วิมลจะได้รับข่าวดี วิมลก็ได้ทราบว่าจากที่ชายของตนว่าอุดมเข้าโรงพยาบาล ผ่าตัดไส้ตันและได้เสียชีวิต วิมลเศร้าโศกเสียใจมาก แต่ต่อมาวิมลก็ได้รับข่าวดี โดยเป็นเรื่องที่ตนเองไม่เคยคาดคิดมาก่อน วิพรรณบอกข่าวดีว่าตนได้เป็นนักเรียนทุนของรัฐบาล ซึ่งเป็นเหตุให้วิมลได้ผ่อนในเรื่องค่าใช้จ่ายลงบ้าง ทั้งนี้โดยความช่วยเหลือของพระยาพลวัตฯ ซึ่งวิมลมิได้ล่วงรู้ว่าเป็นการกระทำของพระยาพลวัตฯ

ตอนจบของเรื่อง

ปัญหาต่าง ๆ ได้คลี่คลายลง ทำให้วิมลสบายใจมาก วิมลจึงไปพักผ่อนกับคุณแสบที่จังหวัดบุรี ส่วนพระยาพลวัตฯ ก็สุขใจที่ได้ทำความดีถึงแม่จะไม่มีผู้รู้ถึงการกระทำของตนก็ตาม

เรื่อง นันทวัน

แนวคิดของเรื่อง ชี้ให้เห็นว่าคนที่ประพฤติดี ตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานแห่งความดี ย่อมประสบความสำเร็จในความสุขสมหวังในชีวิต

เนื้อเรื่องย่อ

บันสือเป็นชายหนุ่มที่ผ่านการแต่งงานมาแล้ว 2 ครั้ง ครั้งแรกเขาแต่งงานกับหญิงสาวที่เขารักหล่อนมีชื่อว่าสองศรี สองศรีเป็นหญิงที่จิตราเพื่อนของบันสือ

ห้ามปรามมันสื่อไม่ให้แต่งงานด้วย แต่มันสื่อไม่เชื่อฟัง ห้ายที่สุกก็ท้องหย่าร้างกัน มันสื่อแต่งงานกับผู้หญิงที่มารคาเลือกให้ มีบุตร 2 คนฝาแฝดและภรรยาที่เสียชีวิต เมื่อบุตรของเขาอายุได้ 18 เดือน มันสื่อจึงกลับเป็นโสเภณีอีกครั้ง ทั้งพี่สาว น้องสาว คุณยายพยายามหาหญิงมาให้มันสื่อเลือกแต่มันสื่อไม่สนใจ เจริญและจิตราสามีภรรยา ซึ่งเป็นเพื่อนของมันสื่อได้แนะนำและจัดการสู่ขอภรรยาให้กับมันสื่อเพราะเห็นว่าภรรยาเป็น คนดี ภรรยาเป็นบุตรของหลวงจ่านงา เมื่อจิตราไปสู่ขอภรรยาที่หลวงจ่านงา หลวงจ่านงา ก็ตกลงยกให้ด้วยขณะนั้นหลวงจ่านงา ทำกิจการอะไรก็ประสบกับภาวะขาดทุน ภรรยาที่มีคู่รักอยู่แล้วแต่คู่รักของภรรยามีนิสัยชอบเสพสุราเป็นประจำ เธอคิดว่าความรัก ที่เธอมีต่อเขาคงไม่ทำให้คู่รักของเธอเปลี่ยนนิสัย เธอจึงตามใจบิดาของเธอ เมื่อ การแต่งงานผ่านพ้นไป มันสื่อได้ฝากลูกและเมียของตนไว้กับคุณยายที่กรุงเทพฯ ส่วนตัวเองไปทำอะไรที่ต่างจังหวัด ครั้นถึงเวลา มันสื่อก็มารับภรรยาและลูกของเขาไป อยู่ด้วย ภรรยาปฏิบัติตนเป็นภรรยาที่ดีเป็นที่พึงพอใจแก่มันสื่อมาก เจริญได้มาเที่ยวไร ของมันสื่อพบกับสองศรีระหว่างทาง สองศรีขอตามมาหา มันสื่อด้วย มันสื่อตกใจมาก ที่เห็นสองศรีและกลัวภรรยาจะโกรธ จึงโทรเลขให้จิตราและพี่น้องของตนลงมาเที่ยว ซึ่งทั้งนี้ก็ต้องการให้เขาเหล่านั้นคอยซักขวางและกีดกันไม่ให้สองศรีมายุ่งเกี่ยวกับตน ภรรยาเห็นสองศรีแสดงความสนิทสนมกับมันสื่อ ทำให้ภรรยาตีกระแวงไปว่ามันสื่อคงจะ มิไคร่รักใคร่ตน เมื่อพี่น้องและสองศรีกลับไปแล้ว ภรรยาจึงคิดจะจากบ้านนี้ไป แต่เดชะบุญ มันสื่อมีเหตุต้องเดินทางไปกรุงเทพฯ โดยด่วน ทำให้การเดินทางของภรรยาต้องชะงัก ลง

ตอนจบของเรื่อง

มันสื่อได้เขียนจดหมายบอกสาเหตุที่ต้องไปกรุงเทพฯ อย่างกระตั้นหันและ เมื่อกลับมา เขาก็สารภาพรักกับภรรยา เรื่องก็จบด้วยความสุขสมหวังของคนทั้งสอง

เรื่อง นี้แหละโลก

แนวคิดของเรื่อง เรื่องนี้ชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปของชีวิตมนุษย์ที่วนเวียนอยู่ในโลกนี้ ที่มีแต่ความแก่งแย่งชิงดีกัน ผู้ที่เข้มแข็งเท่านั้นที่จะยืนหยัดและเป็นผู้ชนะในที่สุด

เนื้อเรื่องย่อ

พระยาสรรพทิจนิเทศมีบุตรสาว 4 คน คือ บุษบา สำหรับ ศรีสำอางค์ สุรางค์รัตน์ เป็นเพื่อนบ้านกับคุณหญิงลมนพพิพัฒน์พัลลภ ซึ่งมีบุตรชายหญิงคือ ปชา เลขา จินตนา ศัลยา และฉนิษฐา มนตรีเป็นบุตรชายคนโตและแต่งงานแล้ว ภรรยาชื่อ มุหงา ทุกวันในเวลาเย็นหรือวันเสาร์ อาทิตย์ ทุกคนจะพากันไปเล่นเทนนิสที่สนาม โดย มนตรีจะพาเพื่อน ๆ มาพบกับน้องสาวของตน ในจำนวนน้องสาวของมนตรี ศัลยา เป็นหญิงสาวที่ต่างจากคนอื่น คือเป็นคนที่มีนิสัยใจคอโอบอ้อมอารี ใจอ่อน จึงเป็นที่รักของเจ้าคุณสุรมนตรีซึ่งเป็นตา เจ้าคุณสุรมนตรีเป็นคนพิการคือตามอกทั้งสองข้างก็ไต่ศัลยาช่วยดูแลและพูดคุยในเรื่องที่คุณตาชอบ คือสถานการณ์การเมืองในขณะนั้น การเกิดสงครามโลก ศัลยาเป็นเพื่อนสนิทกับบุษบา ส่วนปชาไต่รักใคร่อยู่กับสำหรับ แต่เกิดฉิใจกันเพราะศัลยารู้ว่าพี่ชายไปมีหญิงอื่นจึงไปบอกกับบุษบา บุษบาออกสำหรับ จึงทำให้สำหรับไม่พอใจในความเจ้าชู้ของปชา ปชาโกรธศัลยามากที่เป็นเหตุให้คู่รักไม่เข้าใจกัน เมื่อถึงเวลาเล่นเทนนิสสาวสวยก็แต่งเนื้อแต่งตัวให้งาม เพราะมีชายจากที่อื่นมาเล่นด้วย ในจำนวนนี้มีสนอง สโรช สมุทรร ชิค สำหรับสนองนั้นให้ความสนใจเลขา ส่วนสโรชนั้นแรกที่เคียวยังไม่ตกลงปลงใจที่จะชอบใคร แต่ฉนิษฐาน้องคนเล็กไต่แอมชอบอยู่ สมุทรรสนใจจินตนา จินตนาเป็นหญิงที่แต่งตัวเก่ง ทันสมัย และมีจริตกิริยายั่วยวนใจชาย แต่ด้วยฐานะทางการเงินของสมุทรรไม่มั่นคง จึงทำให้สมุทรรละจากจินตนาไปเลือกชวนชมลูกสาว เศรษฐีที่มีร่างกายอ้วนท้วนสมบูรณ์แทน ทำให้จินตนาเสียหน้ามาก จินตนาจึงไปรยเสน่ห์และสโรชก็เลือกจินตนา ทำให้ฉนิษฐาโมโหมากเพราะเป็นชายที่คนหมายมั่นปั้นมือจะเลือกเป็นคู่ครอง ส่วนฉิคให้ความสนใจศัลยา เพราะฉิคเห็นว่าศัลยาเป็นหญิงที่แตกต่างจากพี่น้องด้วยกัน ความสวยงามนั้นก็สวยสู้ที่ ๆ น้อง ๆ ไม่ได้ ช้ายังไม่แต่งตัวยั่วยวนชายเหมือนคนอื่น แต่มีจิตใจดี มีเมตตา กรุณา ฉิคผูกพันกับครอบครัวนี้มานานเพราะฉิคประกอบอาชีพหลายอาชีพ เป็นคน

ชายของ เป็นนายหน้าขายที่ดิน เป็นคนเก็บคอกเบี้ยให้ทวีซ ทั้งนี้เพราะซิคเป็นลูก
แมนมของทวีซ ทวีซเป็นคนร่ำรวยและรับราชการเป็นทหาร ้วยความเป็นชายโสด
และมีฐานะทางการเงินดี ทำให้ทวีซเสียเพื่อนไม่ได้เมื่อมีใครมาขอยืมเงิน และเมื่อ
ไม่ใช่ทวีซก็ไม่มีปัญญาที่จะตามทวง ซิคจึงรับหน้าที่นี้เสียเอง ซิคได้พาทวีซมาทำความ
รู้จักกับครอบครัวนี้ ซิคได้เล่าถึงความเป็นมาของสาว ๆ ให้ทวีซฟัง ทวีซก็ให้ความ
สนใจคล้ายเหมือนกัน เพราะเห็นว่าคล้ายเป็นหญิงที่มีเหตุผลและความคิดเห็นเหมือนกับ
ตน เขาจึงชอบสนทนากับคล้าย แต่เมื่อเขาพบยูพาเพื่อนคล้าย ทวีซก็ตกลงปลงใจ
เลือกยูพาเป็นคู่ชีวิต โดยเขาให้เหตุผลว่า คล้ายเหมาะที่จะเป็นเพียงเพื่อนของเขา
มากกว่าที่เป็นภรรยา เพราะคล้ายมีความคิดเห็นอะไรตรงกับเขาทุกอย่าง เป็นหญิง
ที่ไม่มีจริตแง่งอน คล้ายนั้นก็มิได้อยู่กับทวีซเหมือนกัน ดังนั้นเมื่อคล้ายทราบว่าทวีซ
ได้ไปสู้อูพา ประจวบกับเจ้าคุณสุรมนตรี คุณตาของคล้ายได้ลั่นชีวิตลงทำให้คล้าย
เหมือนอยู่เดียวดาย ที่ ๆ น้อง ๆ ก็สุขสขขึ้นเพราะปชาที่ชายก็สามารถทำให้สำหรับ
คู่รักเข้าใจตนเองได้ สนองกับเลขา จินตนา กับสาโรช ก็สมหวังในความรัก คล้าย
ป่วยเป็นโรคหัวใจอยู่แล้ว คืนวันหนึ่งอาการได้กำเริบขึ้น คล้ายพยายามจะร้องเรียก
ให้คนช่วยบรรเทาความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นแต่ก็ไม่ได้ผล คล้ายจึงต้องจากโลกนี้ไป

ตอนจบของเรื่อง

เรื่องนี้จบลงโดยตัวเอกของเรื่อง คล้ายผู้ซึ่งมีนิสัย มีความประพฤติดี
ทำเพื่อคนอื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ต้องจบชีวิตลงด้วยโรคภัยมาเบียดเบียน ซึ่งเป็น
ความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของสังขาร

เรื่อง วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย

แนวคิดของเรื่อง เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เสียดสีสังคมในรัฐบาลสมัยนั้น
เกี่ยวกับกฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่ให้ประชาชนปฏิบัติตาม เช่น เรื่องการสวมหมวก
การบัญญัติในเรื่องการตั้งชื่อ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพของบ้านเมืองที่ประสบกับ
สภาวะสงครามโลก

เนื้อเรื่องย่อ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต่อจากเรื่อง นี้แหละโลก ตัวละครเป็น
ตัวละครชุดเดียวกัน เริ่มด้วยยูพาไปคารวะศพคล้ายเพื่อนรักของตน และชวนคิดถึง

เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภายในครอบครัวของตน เริ่มด้วยการแต่งงานของตนกับ
 ทวีช ซึ่งสถานการณ์ภายนอกบังคับให้ทวีชและยุพาท้องแต่งงานกันเร็วขึ้น เพราะ
 ขณะนั้นได้เกิดกรณีพิพาทระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลอินโดจีนของฝรั่งเศส ทวีช
 เกรงว่าตนเป็นทหารเมื่อถูกส่งไปอยู่ที่แห่งใดเป็นเวลานาน ๆ แล้วจะไม่มีใครคอยดูแล
 ทรัพย์สินสมบัติและผู้คนของตน ถ้าตนได้แต่งงานกับยุพา ตนจะได้มีภรรยาไว้คอยช่วยดูแล
 ภารกิจต่าง ๆ ให้ เมื่อทวีชและยุพาแต่งงานกันครบ 1 ปี ยุพาได้จัดเลี้ยงฉลอง
 โดยพาพวกญาติพี่น้องไปกินเลี้ยง ซึ่งการที่ยุพาทำเช่นนี้ ทำให้สุรางค์รัตน์น้องสาว
 มักจะพูดพาดพิงถึงความมั่งคั่งและความเป็นอยู่ที่ฟุ่มเฟือยของพี่สาวอยู่เสมอ ทั้งนี้
 สืบเนื่องมาจากฐานะของสุรางค์รัตน์ไม่ดีเหมือนยุพา ขณะที่ไปกินเลี้ยงกันนั้นทุกคน
 ต่างคุยกันถึงเรื่องรัฐบาลที่มาบริหารประเทศสมัยนั้น แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ
 เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล เริ่มตั้งแต่นโยบายการเพิ่มผลเมือง ระบอบการ
 ปกครองสมัยนั้น โดยหาว่าใช้ระบอบเผด็จการ เพราะเผด็จการจนถึงในมุ้ง คือ
 หมิงแม่ลูกอ่อนคนใดออกจากมุ้งไม่มีเสื้อชั้นในตัวจริงจับ การเลี้ยงฉลองครั้งนี้ยุพา
 ได้เชิญชินธูราไปด้วย เมื่อกลับมาทำให้ชินธูราครุ่นคิดเกี่ยวกับตนเองมากขึ้น เพราะ
 ทุกคนที่ไปงานเลี้ยงในวันนี้ต่างมีคู่คอยพะเน้าพะนอ แต่ชินธูราเป็นหญิงผู้เดียวที่ยัง
 เป็นโสด จึงทำให้ทวนคิดถึงสโรชและกังวลความเห็นว่าที่สโรชเลือกแต่งงานกับ
 จินตนา ก็เพราะเห็นแก่ความสวยทั้งยังคิดถึงศัลยาผู้ที่จากโลกนี้ไปแล้ว โดยคิดว่าถ้า
 ศัลยาอยู่ก็จะดี เพราะจะได้เป็นผู้รับฟังความคิดเห็นของตนได้เป็นอย่างดี เมื่อกลับ
 จากงานเลี้ยงวันนั้น ทวีชก็ป่วยเป็นไข้รากสาด ยุพาได้เฝ้าปรนนิบัติพร้อมทั้งจ้าง
 นางพยาบาลมาคอยดูแลระหว่างที่ป่วย สถานการณ์บ้านเมืองไม่ดี เกิดเหตุผู้ชุมนุม
 ขึ้นประเทศไทย ทุกคนตื่นเต้นกับข่าวที่ไคร์บ์ ต่างก็คิดอพยพไปอยู่ต่างจังหวัดเพื่อให้
 พ้นจากอันตรายที่อาจจะไคร์บ์ ทวีชซึ่งป่วยเมื่อไคร์บ์ทราบข่าวนี้อาการไข้กักรำเริบขึ้น
 ส่วนเลซาได้ไปเยี่ยมหน้าของสามี รู้ข่าวว่าผู้ชุมนุมขึ้นประเทศไทยก็เลยอพยพไปอยู่
 ที่บ้านสวนของน้า ทางด้านกรุงเทพฯ พวกที่ ๆ น้อง ๆ ต่างก็คิดว่าจะอพยพไปอยู่
 นอกพระนครแต่จนแล้วจนรอดก็ไม่มีใครอพยพไปที่แห่งใด ส่วนนายชิตไคร์มาหาพยาบาล
 กับทวีช พร้อมทั้งนำสิ่งของมาฝาก สิ่งของเหล่านี้เป็นของที่ไคร์มาจากห้างฝรั่งที่ผู้ชุมนุม
 เข้ายึด ผู้ชุมนุมชนของออกจากห้างของหล่นเป็นเหตุให้ลูกน้องของชิต 2 คนที่ทำงานอยู่
 ที่ห้างฝรั่งนั้นเก็บมาให้ชิต เมื่อทวีชหายป่วย ยุพาได้พาทวีชไปเยี่ยมที่ ๆ น้อง ๆ

ของคน เมื่อพบหน้ากันพร้อมพ่อแม่ที่ ๆ น้อง ๆ ต่างก็คุยเรื่องสภาวะทางสังคมที่กระเทือนต่อเศรษฐกิจในขณะนั้น คืนวันหนึ่งฝ่ายตรงข้ามได้ทิ้งระเบิดใส่ผู้ชุมนุม คุณหญิงลมนตกใจมาก ขนิษฐาบุตรสาวต้องมาอยู่เป็นเพื่อนและคอยปลอบใจคุณหญิงลมน

เรื่องนี้จบเพียงเท่านี้ เพราะความตายได้มาพรากดอกไม้สดไปจากวงวรรณกรรม เป็นเหตุให้ดอกไม้สดแต่งเรื่องนี้ไม่จบ ถ้าดอกไม้สดยังมีชีวิตอยู่เราคงจะได้อ่านตอนจบของนวนิยายเรื่องนี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เสียดสีสังคมอย่างแยบยลและละเอียดละไม

นอกจากนี้มีเรื่องสั้นจำนวน 20 เรื่อง รวบรวมอยู่ในชุดที่ชื่อว่า ทุกสิ้นและบุษยามรรณ

ทุกสิ้น ประกอบด้วยเรื่องสั้น 14 เรื่อง ได้แก่ Romance ซอเรื่องจริง เนื้อคู่ เรื่องนิค ๆ หนอย ๆ นิทานคำพากย์ เรื่องยิงสัตว์ แอนนาทิมพระเจ้ากรุงสยาม ศิลปะคืออะไร นาง อีรวานางสิงห์ การอ่าน 4 ชั่วโมงในรถไฟ หมองูตายเพราะงู หมอฟัน... พลเมืองดี คนใจบุญ

เรื่อง Romance ซอเรื่องจริง

แนวคิดของเรื่อง ชี้ให้เห็นว่าคนที่มีความพื้นฐานจิตใจดี ถึงแม้จะเคยประพฤติชั่วเหลวไหลก็สามารถกลับตัวเป็นคนดีได้และความรักมีอิทธิพลทำให้คนเราเปลี่ยนความประพฤติได้

เนื้อเรื่องย่อ

ฉวีเป็นบุตรคนที่ 8 ของพระยาวรการบารุง พระยาวรการฯ มีภรรยาหลายคน แม่ของฉวีชื่อช้อยเป็นภรรยาที่มีอายุน้อย มีบุตรหลายคนแต่ตายเสียตั้งแต่อายุ 2-3 ขวบ ฉวีนั้นเมื่อเริ่มตั้งครรภ์ จึงได้นำฉวีไปให้ผู้อื่นเลี้ยงดูมีความเชื่อว่าต้องยกบุตรให้เป็นบุตรของใครคนใดคนหนึ่ง เพื่อเด็กจะได้มีชีวิตอยู่ พระนรราชน้องชายของพระยาวรการบารุงได้ขอฉวีไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม เพราะตนเองไม่มีบุตร ต่อมาจึงได้มีบุตรเป็นของตนเองชื่อ สุนัน วัชร์เป็นพ่อหม้ายมีลูกติด 2 คน ไค้หลงรักฉวี วัชร์เป็นบุตรของผู้มีตระกูล มีทรัพย์สินสมบัติมาก บิดาไค้สิ้นชีวิตตั้งแต่เด็ก วัชร์อยู่กับแม่เพียงลำพัง เมื่อเป็นบุตรคนเดียวจึงทำให้ได้รับการทะนุถนอมและตามใจจนเกินเหตุ ทำให้

วรัชน์เป็นเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษาอันจริงจังเท่าที่ควร เมื่อโตเป็นชายที่หิบบโหยงถือความสำรวยขึ้นหน้า ต่อเมื่อได้พบกับฉวีบังเกิดความรักพอใจแต่ฉวีเห็นว่าวรัชน์กระทำตัวไม่เหมาะสม ไม่กระทำตนให้มีประโยชน์ จึงฝากไปบอกวรัชน์ว่าถ้าทำตนให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ตนก็ตกลงจะแต่งงานด้วย วรัชน์ได้เปลี่ยนแปลงตนเอง เมื่อมารดาสิ้นชีวิตลงวรัชน์ได้ลาราชการไปเที่ยวอินโดจีน แหลมมลายู ฯลฯ การที่วรัชน์ได้ไปเที่ยวต่างประเทศได้พบเห็นความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองเหล่านั้น ทำให้คิดถึงบ้านเมืองของตนและทำให้หวนคิดถึงคำพูดของฉวี จึงตัดสินใจทำมาหากินด้วยลำแข้งของตนเอง ในที่สุดก็ไปทำโรงงานน้ำตาลอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี ครั้นได้พบกับฉวีอีกครั้งหนึ่ง ฉวีได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของวรัชน์ไปในทางที่ดีขึ้นเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมมากขึ้นก็พอใจ

ตอนจบของเรื่อง

ฉวีได้ตกลงแต่งงานกับวรัชน์ ทั้งคู่ได้ประสบความสำเร็จด้วยความสุข สมหวัง แต่ผู้เขียนได้ลงท้ายว่าเป็นเรื่องของสุภาพสตรีที่จบลงด้วยความสำเร็จ แต่ชีวิตส่วนตัวของเธอจะลงเอยสถานใดต่อไป ผู้เขียนยกให้เป็นหน้าที่ของผู้อ่านตัดสินใจเอาเองตามใจชอบ

เรื่องเนื่อคู่

แนวคิดของเรื่อง ชี้ให้เห็นว่าคนที่จะครองคู่กันมักจะมีนิสัย ความคิดเห็นตรงกัน

เนื้อเรื่องย่อ

ไพจิตรเป็นหลานสาวของคุณนายพร้อม ได้มาหาป้าที่โคราช และไปเที่ยวชมโรงพยาบาลเกิดความศรัทธาจึงมักไปเยี่ยมคนไข้ นำผลไม้ของรับประทานไปแจกจ่ายคนไข้อยู่เสมอ วันหนึ่งไพจิตรไปเยี่ยมคนไข้ตามปกติ ในจำนวนคนไข้เหล่านั้นมีชายชราอายุ 50 ปีเศษ เป็นโรคหัดลงปอด ไพจิตรได้สนทนากับชายคนนั้นพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือ หลังจากนั้น 3 วัน ไพจิตรได้ไปเยี่ยมชายชราคนนั้นอีก ปรากฏว่าชายชราคนนั้นได้กลับไปแล้ว คนที่อยู่เคียงนั้นแทนคือ ชัย ซึ่งป่วยเพราะอุบัติเหตุตกม้ากระดูกหัก เขาเคลื่อนจากที่ ไพจิตรคิดว่าชัยคือชายชราคนนั้นด้วยยังไม่เห็นหน้า แต่เมื่อรู้ว่าไม่ใช่ชายชรา ไพจิตรมีความเก้อเขินมาก แต่ก็คิดว่าตนต้องให้ความเอื้อเฟื้อเหมือนกับ

คนไข้ทุกคน จึงคลายความเก้อเขินลงไป ต่อมาไพจิตรได้ไปเที่ยวพินิจกับเพื่อน ๆ ได้พบชัย ไพจิตรจำได้ว่าเคยพบกันที่โรงพยาบาล สงวนได้แนะนำให้ชัยรู้จักกับไพจิตร ขณะที่เที่ยวชมสิ่งต่าง ๆ ชัยได้ทำแว่นตาหาย ไพจิตรเป็นผู้พบและนำมาให้ชัย วันรุ่งขึ้น คณะเที่ยวได้ไปเที่ยวโรงแรม ชัยและไพจิตรได้ลงเรือดำเคียวกัน ทั้งคู่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เมื่อกลับจากโรงแรม ชัยมีความพึงพอใจไพจิตรได้ให้สงวน เพื่อนของไพจิตรมาบอกไพจิตร ไพจิตรตอบตกลงเพราะเหตุที่ความคิดเห็นของทั้งสอง ตรงกัน

ตอนจบของเรื่อง

ไพจิตรตอบตกลงรับรักชัยและบอกสงวนให้บอกชัยจัดผู้ใหญ่ไปสู่ขอกับคุณพ่อของเขอ เรื่องก็ลงเอยด้วยความสุขสมหวัง

เรื่อง นิค ๆ หนอย ๆ

แนวคิดของเรื่อง เป็นการสั่งสอนเด็ก ๆ โดยการใช้เรื่องเป็นนิทาน เน้นให้ผู้อ่านเห็นว่าความอารีเป็นสิ่งที่ดี ควรที่ประพฤติปฏิบัติตนให้มีความอารีตรงกันข้ามกับความตระหนี่ เพราะความตระหนี่ไม่ได้ให้ประโยชน์อะไรเลย ใครเป็นคนตระหนี่ เห็นแก่ตัวย่อมเป็นที่เกลียดชัง

เนื้อเรื่องย่อ

หมื่นยลาญเป็นที่รักของพวกเด็ก ๆ เพราะหมื่นยลาญหรือที่เด็ก ๆ เรียกว่า "คุณปู่" "คุณตา" ชอบเล่านิทานให้เด็ก ๆ ฟังหลังรับประทานอาหาร วันหนึ่งหมื่นยลาญได้เล่าว่าครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีเทพธิดาน้อย ๆ อยู่บนภูเขาใหญ่ในป่า ค่างมีความเห็นว่า การที่คนทำอะไรไม่เค็ดชากและไม่เรียบร้อย เพราะไม่มีใครเป็นหัวหน้าควบคุม จึงคิดที่จะตั้งราชินีขึ้นองค์หนึ่ง แต่คนที่จะเป็นราชินีจะต้องมีความดียิ่งกว่าเทพธิดาองค์อื่น ๆ เมื่อคิดคังนั้นจึงนัดมาประชุมกันที่ยอดเขา เทพธิดาแต่ละองค์ก็ผลัดกันแถลงถึงความสามารถพิเศษของตน เทพธิดาองค์ที่ 1 ชื่อความกล้าหาญ เขมบอกว่า "ท่านทั้งหลายรู้จักเราก็คือเราก็คือความกล้า เราไม่เคยกลัวอะไรทั้งหมคในโลกนี้ ยีสางสัตว์คู่ ๆ ยักษ์ร้าย เราก็คือไม่กลัว เราอาจจะทำหายต่อสู้กับความตายโดยไม่ครันคร้ามสักนิค" เทพธิดาทั้งหลายได้ฟัง ก็นึกชมอยู่ในใจแต่ยังเห็นว่าไม่คัพพอที่จะเลือก องค์ที่ 2

เธอคือท้าววิทยาศาสตร์ เธอว่า "ตัวเธอเองที่สอนให้มนุษย์รู้จักทำของอะไรต่าง ๆ ขึ้น สอนให้มนุษย์เรียนรู้ความลับของกินฟ้าอากาศเพราะเธอทำให้มนุษย์เจ้าโลกบังคับ และเรียกภรรยามาใช้ไ้ตามใจ..." แต่เทพธิดาวิทยาศาสตร์ก็ไม่มีใครเลือก เป็นราชินี มาถึงองค์ที่สาม เทพธิดาองค์นี้สวยงามมาก เธอชื่อความสวย เมื่อเธอพูดขึ้นเทพธิดาท่างลงความเห็นว่า ความสวยนี้หาอะไรก็ไม่ไ้สักนิด ทำประโยชน์ไม่ไ้ นอกจากเอาไ้คู้เล่น จนถึงองค์สุดท้าย หน้าตาไม่สะสวยแต่เวลายิ้มมีมอย่างใจดี อย่างชื่อ อย่างนานับถือ หัวใจของเทพธิดาทุกองค์อยู่ที่เธอ เธอบอกว่าเธอชื่อความ อารี เธอกล่าวว่าเธอมีความลับอยู่สิ่งหนึ่ง ความลับนั้นอยู่ที่ไม้กายสิทธิ์อันเล็กของเธอ เธอช่วยอุคนมนุษย์ที่มีใจกว้าง ชอบช่วยเหลือผู้อื่นให้ไ้รับความสุข ถึงแม้ตนจะต้ง เสียสละความสุขของตนเองก็ยอม ซึ่งหึ่งผู้ช่วยเหลือและผู้ไ้รับการช่วยเหลือต่างก็มีความสุขร่วมกัน เทพธิดาไ้หึ่งก็พากันทบมือและเชิญไ้ความอารีเป็นราชินี ในวันเดียวกับที่เทพธิดาเลือกราชินี พวกยักษ์ก็เลือกพระราชาของมัน พวกที่มีฤทธิ์เคหมาก มีอยู่ 4 ตัว ตัวที่หนึ่งความหยิ่ง มันอคว่ามันทำให้มนุษย์ถือคือ ไม่มีสัมมาคารวะต้งอยู่ใหญ่อวดฉลาด อวดครู้ เห็นว่าใคร ๆ ก็สู้ตัวไม่ไ้ ตัวที่สองคือความเท็จ เป็นปีศาจที่มีสองหน้า มันเล่าวว่ามันทำให้มนุษย์โง่เขลาและเห็นผิดเป็นชอบ เห็นของไม่จริงเป็นของจริง มันทำให้พี่น้องเพื่อนฝูงแตกกันหมด มันเป็นโทษแก่มนุษย์เหลือที่จะพรรณา ปีศาจตัวที่สามชื่อความเกียจคร้าน มันทำให้มนุษย์เกลโกลไม่ทำงาน อันเป็นเหตุให้ยากจนชดสน ปีศาจตัวร้ายตัวต้งไปคือความตระหนี่ เจ้าตระหนี่พูคอย่างเค็ดชากว่า การที่มนุษย์มีความเยอหยิ่งหัวสูง ชอบกล่าวคำเท็จ ซึ่งเกียจก็เพราะเขา เพราะเขาเห็นแก่ตัวเป็นที่คั้ง เพราะอะอะอะไรก็นึกในใจว่า "เรา ๆ จะทำนั้น เรา เราอยากจะเป็นอย่างนั้น เราอยากจะเป็นอย่างนี้" มันบอกว่าขอไ้เชื่อมั่นเกิด ความคิดง่าย ๆ สันนึกเคียวเรียกว่า "เรา" นี้แหละ ถ้าเกิดขึ้นในสมองของใครแล้ว ผู้นั้นอาจทำความชั่วไ้ทุกชนิดที่เคียว คั้งนั้นเจ้าปีศาจร้ายตัวนั้นก็ไ้เป็นหัวหน้าของพวกปีศาจ หึ่งราชินีและราชาไ้ท่องเทียวไปในแคนมนุษย์ บ้านใดมีความอารี ความตระหนี่ก็ไม่อยู่ บ้านใดมีความตระหนี่ ความอารีก็ไม่อยู่ ต่างถอยหลบเบี่ยงกันเอง

ตอนจบของเรื่อง

หมื่นยลาญกล่าวว่า ผู้ไ้ไ้รับความอารีไ้ก็จะเป็นที่รักไ้ใคร่ของคนทั่วไป ไ้รับความสุขสนุกสบาย ส่วนผู้ไ้รับความตระหนี่ไ้ก็จะเป็นที่เกลียดชัง มีแต่ความ

ร้อนกร้อนใจ ได้รับความทุกข์ทรมานต่าง ๆ หากความสุขไม่ได้เลย

เรื่อง นิทานคำพากย์

เรื่องนี้มาจากคณฉัมบของฝรั่ง เป็นบทร้อยกรอง มีอยู่ด้วยกัน 4 เรื่อง

แนวคิดของเรื่อง เรื่องที่ 1 ชี้ให้เห็น การรู้จักรักษาตัวรอดในยามที่เกิด
ภาวะคับขัน

เนื้อเรื่องย่อ

มีกษัตริย์พระองค์หนึ่งซึ่งไม่ทราบว่า เป็นชนชาติใด มีพระบาทเป็นตาปลา
เดินโซยกเขยก พวกข้าราชการบริพารก็เดินตามอย่างพระมหากษัตริย์ด้วยกันทุกคน วันหนึ่ง
มีข้าราชการผู้เฒ่าคนหนึ่ง ซึ่งไม่ได้รับราชการแล้วได้ไปอาศัยอยู่ชนบท มาเข้าเฝ้า
เพื่อถวายพระพรพระราช แต่เนื่องจากไม่ได้เข้าเฝ้าเป็นเวลานานแล้วจึงสืมวิธีการ
เดิน ได้เดินไปตามธรรมชาติที่เคยเดิน คือเดินตัวตรงเข้าไปถวายคำนับ พวกเสนา
เห็นดังนั้นก็พากันขบขันแต่พระราชกระซิบถามว่า เหตุใดจึงเดินไม่โซยกเขยก อมาตย์
เฒ่าผู้นั้นก็นึกขึ้นได้ จึงรู้จักตัวรอด ตอบคำถามของพระราชไปว่าที่ตนเดินไม่เหมือน
กับพระรชานั้นเป็นเพราะว่าร่างกายของตนผิดปกติคือเท้าเป็นตาปลาทั้งสองข้าง
เป็นเหตุให้ตนเดินโซยกเขยกทั้งสองข้าง ทำให้ตนดูเหมือนกับเดินได้ตรง ๆ

เรื่องที่ 2

แนวคิดของเรื่อง กล่าวถึงคุณสมบัติของหญิงที่ดีว่ามีอะไรบ้าง

เนื้อเรื่องย่อ นักปราชญ์ได้กล่าวว่า หญิงที่ดีต้องมีลักษณะสามประการคือ

1. เหมือนหยอหยาก ไม่เที่ยวจนเกินไป ไม่ไปไหนนาน ต้องคอยห้วงบ้านเรือน
2. เวลาที่มีผู้ใดพูดคุยด้วยก็พูดตอบด้วยโดยไม่มีคเป็นองเง้งงำ
3. เปรียบเหมือนนาฬิกา รู้จักเวลาว่าเวลาใดควรทำอะไร เป็นคนหนักเอา

เบาสู

ส่วนลักษณะไม่ดีก็มี 3 ประการ คือ

1. เหนือสมบัตินี้ มีเครื่องประดับ เพชรพลอยเท่าไรก็นำมาใส่โอ้อวดจนหมดสิ้น
2. เป็นคนปากพล่อย โต้เถียงทุกที่ มุ่งแต่จะเอาชนะไม่ฟังเหตุผล
3. พูจาโอ้อวด คุยโว พูจาเสียงดัง

เรื่องที่ 3

แนวคิดของเรื่อง ชี้ให้เห็นว่าผู้มีอำนาจเหนือผู้อื่นย่อมทำอะไรก็ได้ทั้งใจ
ต้องการ

เนื้อเรื่องย่อ

มีพญาอินทรีตัวหนึ่งบินมาได้พบนกกระจอก จึงได้โฉบเอานกกระจอกมา
นกกระจอกกลัวตายจึงร้องขอชีวิตและกล่าวกับพญาอินทรีว่าคนนั้นตัวเล็กเกินไปไม่
เหมาะที่จะเป็นอาหารของพญาอินทรี พญาอินทรีได้ฟังดังนั้นจึงกล่าวสั่งสอนเจ้านก
กระจอกว่า ถ้าหาอาหารที่ชอบไม่ได้ก็ต้องพอใจอาหารที่มีอยู่เหมือนกับคนที่ต้องหา
สัตว์ที่พอใจ เช่น นกพิราบ นกเขา หรือนกกาไม่ได้ ก็จำต้องพอใจสัตว์เล็กเช่นเจ้า
ซึ่งเป็นกฎธรรมชาติที่มีอำนาจมีสิทธิ์ที่จะกินเจ้าได้ แต่เจ้าไม่สามารถที่จะทำอะไรใครได้

เรื่องที่ 4

แนวคิดของเรื่อง การลอกเลียนแบบผู้อื่นโดยไม่รักษาความเป็นตัวของ
ตัวเองย่อมไม่เป็นที่ปรารถนา สิ่งสำนึกในความเป็นคนของคนไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์

เนื้อเรื่องย่อ

เมื่อพญาราชสีห์จ้าวป่าตายลง บรรดาสัตว์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะสัตว์ 2 เท้า
หรือสัตว์ 4 เท้าต่างพากันมาชุมนุมเพื่อที่จะเลือกประธานแทนราชสีห์ สัตว์ต่าง ๆ
พากันอวดคุณสมบัติของตน เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนมีความเหมาะสมต่อการได้รับ
ตำแหน่งนี้ เลือดขาวกล่าวว่าตนเองมีลักษณะคล้ายราชสีห์และยังมีนิสัยกล้าหาญ หนัก
บอกว่าตนเองมีนิสัยกล้าหาญเหมือนกัน แต่มีดีกว่านั้นคือสามารถปีนป่ายต้นไม้ได้ทุกชนิด
ช้างก็บอกว่าตนเองเป็นสัตว์สูงใหญ่ ใจกล้า มีกำลังมากกว่าสัตว์อื่น ๆ มักกล่าวว่าตนเอง
ก็มีแรงมากเหมือนกัน รูปร่างก็สวย ตระกูลก็ดี มีระเบียบ ตนเองควรจะได้เป็นตัวแทน
ราชสีห์ กวางกล่าวว่ากำลังของตนดีกว่า มีความว่องไว รู้จักสู้รู้จักหนี ตนเอง
เหมาะมากกว่า จึงจกหัวเราะและพูดเยาะเย้ยว่า พวกท่านไม่เหมาะที่จะเป็นหัวหน้า
เพราะไม่รู้จักรักษา มารยาทลึกลับแฝง เช่นตน การที่จะเป็นหัวหน้าใครต้องรู้จักโลกไม่
รู้จักกายและรู้จักกลโกงต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอยู่ในตัวของเขาครบถ้วน สิ่งก็ลุกขึ้น
พูดประกาศคุณภาพของตนเหมือนกัน สิ่งบอกว่าคนมีหน้าไม่ติดกับคน มี 2 มือ 2 เท้า

เกินตัวตรง มือก็ใช้จับสิ่งของไคว่องไว คนเป็นสัตว์ประเสริฐเพราะสามารถเรียนนิสัยมนุษย์ได้ทุกอย่าง ควรแล้วที่จะเลือกคนเป็นหัวหน้า นกแก้วก็ค้านขึ้นว่า สิ่งก็แค่รูปร่างเหมือนคน แต่สำหรับคนก็คิดว่าเพราะสามารถเรียนภาษาพูดของคนไคว่ มนุษย์พูดว่าอะไร ตนเองพูดไคว่หมด เหมือนนกแก้วพูดจบพวกสัตว์ต่าง ๆ พวกมันโห่ร้อง คำรามไล่ไม่ให้ฟัง พวกนี้สันดานไม่ดีเป็นสัตว์ที่ ๆ ไม่ชอบ ชอบไปเอาเหยียงอย่างคน เสือจึงลุกขึ้นบอกว่า ไม่ควรจะเลี้ยงพวกมันไว้เพราะเป็นพวกที่ชอบเอาอย่างคน ไม่เป็นตัวของตัวเอง ซึ่งจะทำให้เป็นที่คู่มิตรของคนทั้งหลาย พวกชอบเลียนแบบ ฝูงสัตว์ต่าง ๆ ก็พากันเลือกไล่ไล่ส่งทั้งนกและสิง

เรื่อง บิงสัตว์

เรื่องนี้แปลมาจากเรื่องของ ที เกอ โมปราสซังค์

แนวคิดของเรื่อง แสดงให้เห็นชีวิตความเป็นไปของสัตว์ที่ถูกทำร้าย ชี้ให้เห็นว่า ทุกชีวิตก็รักชีวิตของตนเองด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้นไม่ควรทำลายหรือประหารชีวิตของผู้อื่น ไม่ควรที่จะสนุกกับความทุกข์ของผู้อื่น

เนื้อเรื่องย่อ

เรื่องบิงสัตว์นี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับนกกะทา นกกะทาเป็นสัตว์ที่ชอบไปไหนด้วยกันเป็นฝูง อยู่ตามพื้นที่ที่เป็นแอ่ง หลุมดิน หรือระแหงในนา พอไคว่ยินเสียงอะไรผิดปกติก็จะบินขึ้น กระจายกันไป มีนกกะทาตัวหนึ่งเล่าถึงความเป็นไปว่า นกกะทาจะกลัวเมื่อถูกการล่าสัตว์มาถึง เมื่อไคว่มีการพูดถึงเรื่องนี้จะนกกะทาเข้าตัวหนึ่งคอยปลอบใจว่าอย่ากลัว เพราะเมื่อถึงวันนั้นเมื่อไร กระทาเข้าจะพาหลบภัย กระทาเข้าปลอบนกกะทาตัวหนึ่งที่ถูกเรียกว่า เจ้าแคง กระทาเข้าตัวนี้เป็นนกที่ฉลาดและว่องไว เมื่อครั้งยังหนุ่มถูกสะเท็กลูกปืนที่ตรงปีก ทำให้แกบินช้าลงกว่าที่ควร ดังนั้นเมื่อไปไหนมาไหนแกจึงคอยระวังเพื่อไม่ให้ได้รับอันตราย แกสอนให้เจ้าแคงระวัง แกพาเจ้าแคงไปหมู่บ้านหลังหนึ่งและบอกว่าเมื่อไร เห็นควันขึ้นจากหลังคา เมื่อนั้นขอให้ระวังตัวไว้ดี วันหนึ่งกระทาเข้ากับเจ้าแคงก็เห็นควันไฟจากบ้านหลังนั้น ซึ่งเป็นบ้านของนักล่าสัตว์และทั้งสองก็ไคว่ยินว่า นักล่าสัตว์คนนี้จะเข้าป่า เมื่อทั้งสองไคว่ยินดังนั้น เจ้าแคงก็เกิดความเห็นห่วงพรศพของคนและขณะที่บินเข้ามาในป่า

สุนัขของนักล่าสัตว์ก็วิ่งกระโจนมา กระหาเข้าเห็นดังนั้นก็สั่งให้เจ้าแคงหมอบ ทันใดนั้นเจ้าแคงก็ไต่เห็นนักล่าสัตว์ใช้ปืนยิงนกคุ้ม และกระหาหนุ่มสี่เทาแล้วก็กลับบ้าน เจ้าแคงและกระหาเข้าก็ออกไปหาอาหารกินบ้าง ทั้งสองจึงไต่ยีนไต่ฟ้าถามชาวคราวกันว่า พรรคพวกของพวกตนถูกยิงหรือเปล่า เมื่อกระหาเข้าไต่ยีนจึงบอกเจ้าแคงว่าสมควรแก่เวลาที่หลบซ่อนไต่แล้ว ในไม่ช้ามมนุษย์พวกนั้นก็ไต่เข้ามาในเขตของป่าอีก ใช้ปืนยิงสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้นว่า กระต่าย กระรอก ไก่ฟ้า เมื่อไต่ยีนเสียงปืน สัตว์ต่าง ๆ พากันหนีหัวซุกหัวซุน หนีวิ่งหนีเข่ารู ตัวกว้างถลันออกจากเนื้อไม้ แมลงปอ แมลงภู่ ผีเสื้อ สัตว์เล็กสัตว์น้อยออกสิ้นขวัญแขวน ส่วนกระหาเข้ายังใจเย็น คอยสังเกตุจับเสียงสุนัขและเสียงปืน ถ้าเสียงเหล่านั้นมาใกล้ก็เตือนให้ถอยห่าง ครั้งหนึ่งเจ้าแคงและกระหาเข้าจำต้องย้ายไปทางที่มนุษย์คอยจ้องจับอยู่ มนุษย์นักล่าสัตว์นั้น คอยเล็งปืนเพื่อที่จะยิงแต่กระหาเข้าก็พาเจ้าแคงบินหนีมาได้อย่างกล้าหาญ ทางที่กระหาเข้ากับเจ้าแคงบินผ่านมานั้น กระหาเข้าและเจ้าแคงเห็นสัตว์ต่าง ๆ ได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำของมนุษย์นอนเรียงราย น่าสมเพช ไม่ว่าจะเป็นกระต่ายที่ถูกยิง นอนกลิ้งเป็นกอง ๆ เอาคืนเล็ก ๆ ไชวักกันท่าทางเหมือนพนมมือ อ่อนวอนขอความกรุณา ทั้งแก๊ง หนูทุก นกกางเขน เจ้าแคงเห็นดังนั้นก็มีอาการขนลุก เกรี้ยวเสียวแสบเมื่อไต่ยีนเสียงร่ำร้องอย่างกระวนกระวาย โอคครวญ เยือกเย็น ระเบ็งแข็งแช่ เป็นเสียงร้องที่ไม่มีเสียงใครร้องตอบเสียงเหล่านั้น

เรื่อง แอนนากับพระเจ้ากรุงสยาม

เรื่องนี้เป็นการ์เขียนบทความที่ต้องการจะบอกว่าสิ่งที่ภาพยนตร์ต่างประเทศถ่ายทำไปนั้นไม่ถูกต้องตรงกับประเพณีความประเพณีของคนไทย ต้องการแจ้งให้คนไทยที่ยังไม่ทราบข้อเท็จจริงรายละเอียดต่าง ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ไทยได้ทราบและเข้าใจอย่างถูกต้อง ไม่หลงเชื่อตามที่เขาแสดงให้ดู

เนื้อเรื่องย่อ

ในบทความนี้ตามความคิดเห็นของผู้เขียนได้แยกบุคคลที่ภาพยนตร์เรื่องนี้ ออกเป็น 3 พวก พวกที่หนึ่งไต่แก่พวกที่ไม่มีความสนใจในพระมหากษัตริย์ ถือว่าเป็นเรื่องที่พื้นสมัยมาแล้ว ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตน และไม่มีส่วนไต่ส่วนเสียร่วมด้วย

พวกที่สองได้แก่ผู้ที่มีความสนใจในเรื่องของพระมหากษัตริย์ เช่นเดียวกับสนใจในเรื่อง
ของตัวเอง ถ้าเป็นผู้ที่รู้พระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ รู้พระราช
จริยวัตรและรู้เหตุการณ์ในสมัยของพระองค์แจ่มแจ้งก็ทำให้ใจของตนได้ว่าขณะที่เรื่อง
"แอนนากับพระเจ้ากรุงสยาม" ตนกำลังดูภาพยนตร์ตลกหรือคูลีเกปรังเพราะรู้อยู่
ในใจว่าสิ่งที่ปรากฏบนจอนั้นมีใกล้เคียงกับความเป็นจริงแค่ไหน แต่ก็มีคนอื่น
จำพวกหนึ่งซึ่งมีจำนวนไม่น้อยที่อยู่ห่างไกลและไม่ทราบพระราชจริยวัตรของพระ
มหากษัตริย์ อาจจะเกิดความสงสัยสงสัยว่าคอนิคต้องกับพระราชจริยวัตรอันแท้จริง
ผู้เขียนจึงเขียนบทความนี้เพื่อแก้ความข้องใจกับผู้ที่ยังสงสัยสงสัย

ตามความเห็นของผู้สร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ แสดงให้เห็นถึงประเทศเล็ก
ที่อ่อนอายุและป่าเถื่อนมีพระเจ้าแผ่นดินที่ใฝ่ฝันอยากจะเสมอมาเสมอไปกับประเทศ
ที่เจริญแล้วและต้องการให้โลกรู้จักพระองค์ในฐานะกษัตริย์องค์หนึ่ง จึงได้จ้างหญิงชาว
อังกฤษมาสอนภาษาอังกฤษให้กับพระโอรส ธิดา ตลอดจนสนมกำนัลของพระองค์ นาง
ก็อยู่ในราชสำนักเรื่อยมาจนกระทั่งรัชทายาทของพระเจ้าแผ่นดินขึ้นครองราชย์ และได้
โปรดให้เข้าเฝ้าโดยการปิ่นเฝ้าแทนการหมอบเฝ้า ทั้งนี้เกิดจากการสั่งสอนอบรมของ
ครูสตรีชาติอังกฤษ ตอนจบของเรื่องนางเป็นเอกอัครราชกุมารีความก้าวหน้า
ทั้งปวงของประเทศ

ภาพยนตร์เรื่องนี้ฉากแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับนางแอนนาได้พบเจ้าคุณกลาโหม
มนตรีของ "พระเจ้ามงกุฎ" ซึ่งได้ตั้งคำถามถามนางแอนนาว่า "ทำไมจึงไม่แต่งงานใหม่"
จุดนี้ในภาพยนตร์จะแสดงให้เห็นว่าคนทุกที่เป็นคนไทยแสดงนิสัยที่ไม่มีความเคารพต่อ
สตรีเพศ ผู้เขียนให้ความเห็นว่า ข้อนี้ไม่น่าถือเป็นคำล่วงเกินเพราะเจ้าคุณกลาโหม
ไปต้อนรับนางแอนนาในฐานะผู้แทนนายจ้างไปเจรจากับผู้ที่จะมาเป็นลูกจ้าง ซึ่งตาม
ธรรมเนียมก็ต้องไต่ถาม ไล่เสียงความเป็นอยู่ของคนแปลกหน้าก่อนจะรับเข้าบ้าน เมื่อ
นางแอนนาไปหาเจ้าคุณกลาโหมนางต้องคอยนานและเมื่อไปเข้าเฝ้า "พระเจ้ามงกุฎ"
นางก็ต้องคอย คอยให้ผู้นำเข้าเฝ้าอีก การคอยแล้วคอยเล่านี้ นางแอนนาคิดว่าเป็น
การแสดงถึงความไม่เจริญของประเทศสยาม ดังนั้นนางจึงพาตัวนางและบุตร เข้าเฝ้า
โดยไม่ต้องคอยผู้นำ ภาพยนตร์อีกตอนเป็นตอนที่แสดงให้เห็นถึงการปรากฏกายของ
เจ้าคุณกลาโหมที่พานางแอนนาไปขึ้นสูงกว่าพระแท่นของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ซึ่งมันเป็นไปได้ที่คนไทยจะทำต่อเจ้านายของคนอย่างนั้น หรือตอนที่ "พระเจ้ามงกุฏ" เข้าคว้ามือแม่นางต่างชาติ การกระทำเช่นนี้ย่อมเป็นไปได้อย่างเด็ดขาด เพราะประเทศไทยการจับมือถือแขนแตะก้องตัวสตรีที่ไม่ใช่ภรรยาหรือญาติสนิทของตนเป็น กิริยาที่ผู้มีมารยาทไม่พึงกระทำ ต่อจากนั้นก็เป็นการแสดงให้เห็นการชิงชัยระหว่าง นายโรงกับนางเอก นางแอนนากับพระเจ้ามงกุฏ โดยการที่พระเจ้ามงกุฏมีโครงการ ให้เอาทัมทัมกับพระปลัดไปเผาทั้งเป็นนั้น ไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ผู้ทำภาพยนตร์คงหมกมัวที่จะแสดงความป่าเถื่อนของสยามโดยอุบายอื่น "พระเจ้า มงกุฏ" ทรงเป็นผู้ชำระพระธรรมและพระวินัยให้แจ่มแจ้งโฉนเลยจะทำทารุณอีกหลัก พุทธศาสนา หลังจากนั้นก็แสดงให้เห็นเรื่อง มารยาทที่โต๊ะอาหาร แสดงให้เห็นว่า "พระเจ้ามงกุฏ" ทรงยกขามขุบขึ้นตั้งท่าจะชด ซึ่งเป็นกิริยาที่ไกลจากมารยาทในการ บริโภคของชาวไทย ผู้สร้างภาพยนตร์คงมีเจตนาเดียวกันกับการแสดงให้เห็นถึงเรื่อง การเผาคนทั้งเป็น คือใช้อุบายแสดงให้เห็นถึงความป่าเถื่อนเด่นชัด อีกลักษณะหนึ่งคือ การที่ "พระเจ้ามงกุฏ" ทรงแจกผ้าเช็ดมือให้แขกด้วยการโยน ผู้เขียนบอกว่า คิดไม่ ออกเหมือนกันว่าผู้สร้างภาพยนตร์ประสงค์อย่างไร

ท้ายที่สุดของเรื่อง เมื่อ "เจ้าชายจุฬาลงกรณ์" ขึ้นครองราชย์โปรดให้ ข้าราชการป็นเข้าเฝ้าหน้าเสวตฉัตร เป็นครั้งแรก นางแอนนาเห็นว่าพิธีการหมอบคลาน เป็นการเสื่อมเสียและต่ำช้าที่สุด แท้จริงแล้วประเพณีหมอบคลานเกิดจากเหตุที่ชาวไทย นิยมนั่งพับขามบนพื้นหนที่จะนั่งห้อยขามบนเก้าอี้หรือม้านั่ง การน้อมศีรษะลงต่ำเป็น เครื่องหมายแสดงความเคารพ การบีบเนื้อบีบตัวไม่ปล่อยแขนปล่อยขาให้เกะกะแก้งก้าง เป็นเครื่องหมายแสดงความสุภาพ 2 ประการนี้เป็นประเพณีที่ถือตรงกันเกือบทั่วโลก นางแอนนารู้จักแค่โลกซีกตะวันตก จึงเห็นการหมอบคลานเป็นที่น่ารังเกียจ อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์เรื่องนี้การแต่งตัวกิริยาอาการของตัวละครใกล้เคียงไปทางละครแขกปนจิว ปนฝรั่งมากกว่าจะเป็นคนไทยหรือละครไทย แต่สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเป็นไทยก็ตรงที่ "ไม่เป็นไรให้คอยไปก่อน" เมื่อเรื่องนี้เกี่ยวกับประโยชน์ของผู้อื่น และ "ควนจี" เมื่อเรื่องนั้นเกี่ยวกับประโยชน์ของตน ทุกวันนี้เรามีเครื่องใช้ไม้สอย การคมนาคม รวดเร็ว เช่น เครื่องบิน โทรเลข วิทยุ ฯลฯ ถ้าเราพร้อมใจกันถือประโยชน์ ของสาธารณะเหมือนกับประโยชน์ของตน เราก็สามารถยิ้มเยาะบริษัผู้สร้างภาพยนตร์ เรื่อง "แอนนากับพระเจ้ากรุงสยาม" ได้ตมักว่า เขาทำเรื่องที่ไม่เป็นไทยเลยแม้แต่สักนิด

มาให้เราดู

ศิลปะคืออะไร

เมื่อถูกถามเช่นนี้ ในสมัยที่ออกจากโรงเรียนใหม่ ๆ คงตอบได้ฉับพลัน เพราะรู้จักศิลปะดี พอได้ยินคำว่าศิลปะ ความคิดมักจะพุ่งตรงไปถึงคนตรี กวีนิพนธ์ สิ่งก่อสร้างอันประณีต สิ่งสลักอันประณีต รูปปั้นอันเหมือนของจริง และภาพเขียนซึ่งถ่ายแบบธรรมชาติได้อย่างใกล้เคียงที่สุด และศิลปินก็คือนักคนตรีหรือนักแต่งเพลง จินตกวี สถาปนิก แต่ภายหลังเมื่อได้อ่านได้ฟังเรื่องของโลกมากขึ้น ก็ได้พบคำว่า ศิลปะมาในที่แปลก ๆ ต่าง ๆ ไปจากที่เคยพบมาแต่ก่อน เช่นคำว่า วาทยศิลป์ พระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบโรคศิลป์ ศิลปะแห่งการแต่งกาย ศิลปะแห่งการโกง ศิลปะแห่งการกล่าวเท็จ (แบบนักการทูตหรือนักการเมือง) ศิลปะแห่งการประกอบอาหาร ศิลปะแห่งการค้า ศิลปะแห่งการทำหนังสือพิมพ์ และศิลปะแห่งอะไร ๆ อีกร้อยแปด อย่าง ที่สุดจนถึงศิลปะแห่งการฉมุนน้ำลาย (เมื่อกกล่าวถึงชนชาวจีน)

แต่ถึงแม้ว่าจะได้มีการใช้คำว่าศิลปะในที่แปลก ๆ ต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ก็มีใครจะทำให้เราทันทาคความเข้าใจในศิลปะเสียทีเดียว ถ้าจะตั้งคำถามขึ้นใหม่ ว่าอะไรไม่ใช่ศิลปะหรืออะไรไม่เป็นศิลปะ แล้วลองตอบกันดู ก็อาจจะเกิดความเข้าใจในศิลปะขึ้นได้

แต่ก่อนที่เดียว นักศิลปะจำพวกจิตรกรรม กวีนิพนธ์ คนตรี ฯลฯ ไม่ยอมรับ การประพันธ์ที่เป็นร้อยแก้วเป็นศิลปะ แต่ภายหลังการประพันธ์แบบนี้ก็ได้รับการเชิดชู เท่ากับกวีนิพนธ์ เมื่อเร็ว ๆ นี้เองยังมีการถกเถียงกันถึงเรื่องของพระเอกภาพยนตร์ ที่มีชื่อว่าแสดงบทบาทสมมติความเป็นจริงที่สุด ว่าควรจะมีชื่อเป็นศิลปินคนหนึ่งได้หรือไม่ และมีการถกเถียงกันเรื่องนักเขียนการ์ตูนฝีมือเยี่ยม ว่าควรจะมีชื่อเป็นศิลปินหรือไม่ควร

ถ้าท่านแต่งเพลงขึ้นเพลงหนึ่งแล้วนำออกแสดง ผู้ฟังทั้งหลายรู้สึกว่าเพลงของท่านหนวกหู และเพลงนั้นไม่ใช่ศิลปะโดยเฉพาะในปัจจุบัน แต่ในอนาคตถ้าเพลงของท่านยังไม่สูญเสียทีเดียว ก็อาจกลายเป็นศิลปะขึ้น ถ้าท่านเขียนภาพสี่ขึ้นแผงหนึ่ง จิตรกรด้วยกันมองไม่เห็นว่าเป็นภาพอะไร มีความหมายอย่างไร ภาพเขียนของท่าน

ไม่ใช่ศิลปะ แต่ในท่านองเดียวกันกับเพลงที่กล่าวแล้ว ในกาลครั้งหน้าอาจมีผู้เห็นว่าภาพของท่านเป็นศิลปะก็ได้ ถ้าท่านอ่านหนังสือฝรั่งเรื่องหนึ่ง แล้วแปลงออกเป็นเรื่องไทย ท่านอาจจะนิยมเรื่องนี้ของท่านมากน้อยเพียงไรก็ตาม การประพันธ์ของท่านไม่ใช่ศิลปะ แต่ในเบื้องต้นเมื่อหาผู้มีสติปัญญา ประพันธ์เรื่องจากความคิดของตนเองไม่ได้แล้ว การประพันธ์นิคแปลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน อาจกลายเป็นศิลปะไปก็ได้เหมือนกัน ถ้าท่านขอกความช่วยเหลือจากบุคคลหนึ่ง แต่คำพูดของท่านทำให้ผู้ฟังนึกสมน้ำหน้าในความเคียดแค้นของท่าน แทนที่จะเมตตาการพูดของท่านไม่เป็นศิลปะ ถ้าท่านกล่าวเท็จผู้ฟังจับคำพูดของท่านได้โดยง่ายว่าเป็นเท็จ การกล่าวเท็จของท่านไม่เป็นศิลปะ ถ้าท่านโก่งและมีผู้จับกลโกงของท่านได้ในเวลาอันสั้น การโก่งของท่านไม่เป็นศิลปะ และถ้าท่านถ่มน้ำลายให้กระจายเป็นฝอยไม่กลมเป็นก้อนในที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ การถ่มน้ำลายของท่านไม่เป็นศิลปะ ถ้าท่านตีเทนนิสเก่ง แต่ท่าทางของท่านเก้งก้างไม่น่าดู การตีเทนนิสของท่านไม่เป็นศิลปะ ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ โดยประการฉะนี้หวังว่าคงจะเป็นที่เข้าใจได้ว่าศิลปะคืออะไร กับอีกมายหนึ่งความหมายของศิลปะจะเป็นเช่นไรก็ขึ้นอยู่กับกาลและเทศะ และความยึดถือของหมู่มชนนั่นเอง

เรื่อง นาง

แนวคิดของเรื่อง แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของความรัก ผู้ที่ตกอยู่ในวังวนของความรักยอมทำอะไรหรือแสดงอะไรต่าง ๆ ได้เสมอ และผู้ที่มีความรักในจิตใจยอมให้อภัยผู้ที่ตนรักแม้จะทำอะไรพลั้งพลาดไปบ้าง

เนื้อเรื่องย่อ

รองอำมาตย์เอกสรรค วรวิชิ เป็นอัยการจังหวัดนครพนม ได้ถูกลีอกเทอร์รางวัลที่หนึ่ง ได้รับเงินรางวัลเป็นจำนวนเงิน 36,000 บาท นายสรรคเป็นบุตรของผู้มีตระกูล มีที่ดิน เมื่อถูกลีอกเทอร์ เพื่อนเคียดแค้นเงินจึงได้ขายรถให้ นายสรรคจึงจำใจซื้อรถไว้เพื่อเป็นการช่วยเหลือเพื่อน เมื่อนำรถกลับถึงนครพนม ผลปรากฏว่าสรรคได้พบเสือฝน เข็มฝอยปักถัม फिल्मถ่ายรูปตกอยู่ในรถ ค้วยคิดว่าสิ่งของเหล่านี้เป็นของเพื่อน ประกอบกับความคะนองของคนหนุ่ม สรรคจึงถือวิสาสะนำฟิล์มนั้นไปอัดจึงได้รูปทั้งหมดรวม 7 รูป รูปเหล่านั้นเป็นภาพของหญิงสาวคนหนึ่งหน้าตาสะสวย

เป็นเหตุให้สรรคอยากทราบว่า ผู้หญิงคนนี้เป็นใคร ดังนั้นสรรคจึงเขียนจดหมายไปถามเพื่อนก็ได้รับคำตอบว่า ไม่เคยถ่ายภาพใครและต้องการดูภาพนั้น เมื่อสรรคจัดส่งไปให้ก็ได้รับคำตอบกลับมามาว่าไม่รู้จักและไม่เคยพบเห็นผู้หญิงในภาพนั้น ในเวลาเดียวกันนั้นเอง พระยาศรีสรวิภักษ์ซึ่งเป็นปู่ของสรรคและคุณผ่อง วรวิฑู อาของสรรค ได้เขียนจดหมายถึงสรรค สอบถามเรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิงในภาพที่สรรคหลงใหล จนเป็นที่กล่าวขานของคนทั่วไป สรรคได้ตอบว่า ตนเองไม่รู้จักผู้หญิงคนนั้นและไม่ได้หลงใหลหญิงในภาพ เพียงแต่คนเห็นว่าเขาถ่ายภาพก็จึงได้อักรูปภาพนั้นไว้เพื่อคุณเล่น พระยาศรีสรวิภักษ์ได้แนะนำหนูแดงซึ่งเป็นหลานแม่เลี้ยงให้กับสรรคและขอให้สรรคลงมากรุงเทพฯ โดยเร็วเพื่อจัดการเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่สรรคก็เขียนจดหมายตอบโดยผ่านทางน้องสาวให้บอกคุณปู่ว่าตนเองไม่วางที่จะไปหาเพราะติดธุระทางราชการ

ต่อมาสรรคได้ลงมากรุงเทพฯ การมาครั้งนี้มาโดยไม่ให้ทางบ้านรู้ ดังนั้นสรรคจึงได้ไปพักกับเพื่อนของคนคือ หลวงมณูเกษมศรีกิจ สรรคได้พาเพื่อน ๆ ของตนไปรับประทานอาหารที่ร้านแห่งหนึ่ง ณ ที่นี้สรรคได้พบกับนางที่เหมือนกับคนในภาพ สรรคได้ช่วยเชอหมิบกระเป๋าคือช่วย ค่อมมาสรรคไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ ในระหว่างการเดินทางก็ได้สนทนากันถึงหญิงในภาพนั้นอีก สรรคบอกกับคณิงเพื่อนคนหนึ่งของคนว่าหญิงคนนั้นมีรตญุคีสีกา กท. 1060 คณิงนี่ก็จึงบอกว่าญาติของตนก็มีรตญุคีนี้อีกและรับปากว่าจะพาไปพบกับญาติของเขาที่เป็นเจ้าของรถ สรรคก็ใจมากขณะนั้นเรือที่นั่งมาเกิดเครื่องเสีย คณิงจึงให้นายท้ายเรือพายเรือเข้าฝั่งไปยังบ้านญาติของตนซึ่งอยู่แถวนั้น สรรคได้พบกับหญิงสาวที่อยู่ในรูป หญิงสาวคนนั้นเป็นญาติกับคณิงทั้งคู่ได้สนทนากัน หญิงสาวได้บอกนามของตนเองว่า ตนเองชื่อแดง ชื่อจริงว่าเสลา และ 15 วันต่อมาสรรคได้ไปหาปู่ของตนเพื่อให้ปู่ไปส่งขอมหนูแดงบุตรพระยาศักดาพรวิภักษ์ ทำให้สรรคได้รู้ความจริงจากคุณปู่ว่า หนูแดงคือหลานของแม่เลี้ยงของสรรคที่พามาอยู่ด้วยในบ้าน แม่หนูแดงคนนี้เป็นเหตุให้สรรคถูกตีเสมอ นายสรรคจึงเกิดความโมโหและคิดว่าทุกคนเอาใจใส่รักใคร่หนูแดงมากกว่าตนจึงต้องการให้หนูแดงไปพ้นจากบ้าน วันหนึ่งสรรคได้พาหนูแดงไปซุกไว้ใต้กอไผ่ในนาและครั้งนั้นเป็นเหตุให้สรรคถูกพ่อเรียกว่า "ไอ้ใจโจร" และห้ามไม่ให้ทุกคนเล่นกับสรรค ชั่วยังส่งสรรคเข้าเรียนในโรงเรียนประจำอีก เมื่อความจริงปรากฏว่าหนูแดงคนนี้เป็นหนูแดงคนเดียวกับที่สรรคเคยแกล้งเชอ

ทำให้เขาเกิดความละอายใจไม่กล้าไปพบกับหนูแดง มันเป็นความซัดแย้งภายในใจของสรรค สรรคบอกว่าตนเองเกลียดหนูแดงแต่รักเสลา เมื่อเสลาและหนูแดงเป็นคนเดียวกัน เขาจึงไม่รู้จะทำเช่นไร และในเวลานั้นหนูแดงก็เกิดพึงพอใจในตัวของสรรคเสียแล้ว

ตอนจบของเรื่อง

เสลาไม่ถือโทษโกรธสรรคในเรื่องที่สรรคไถ่กระทำลงไปในวันเยาว์ เพราะเสลาเองก็จำไม่ได้และไม่ทราบเรื่องนี้มาก่อน เรื่องจึงลงเอยที่ทั้งคู่เข้าใจซึ่งกันและกัน

เรื่อง อีรวานางสิงห์

แนวคิดของเรื่อง ชี้ให้เห็นความผูกพันระหว่างมนุษย์กับสัตว์ และความกตัญญูของสัตว์ที่มีต่อมนุษย์ที่ช่วยเหลือตน

เนื้อเรื่องย่อ

มีสิงโต 2 ตัวพี่น้องกำพร้าแม่ เพราะแม่ถูกฆ่าตาย สิงโตทั้งสองตัวนั้นตัวผู้ถูกที่ควยทอนไม้จึงเหลือสิงโตตัวเมียเพียงตัวเดียว ชายคนหนึ่งได้ซื้อสิงโตตัวเมียไว้และให้ชื่อว่า อีรวา อีรวามาอยู่กับชายคนนี้เมื่ออายุได้ 4 เดือน จึงมีนิสัยของสิงโตต่าง ๆ ทั่วไป ดังนั้นเมื่อนำมาหัดจึงไม่ง่ายเหมือนคังที่คิด วันหนึ่งในเวลาบ่ายขณะที่อีรวาอนอนอย่างสบายก็มีแมวตัวหนึ่งไต่คืบเอาที่จมูกของอีรวา อีรวาก็ตะครุบแมวแต่ไม่ทัน แมวก็กระโดดไปทางลูกกรง อีรวาก็กระโดดตามโดยลืมนึกถึงปลอกคอเชือกที่พันอยู่ จึงทำให้ลำคอของอีรวาถูกคัง นายของอีรวาเห็นคังนั้นจึงพยายามคังเชือกขึ้น แต่ตัวอีรวาหนักมาก เมื่อไม่สำเร็จจึงเอามือคัดเชือกและรีบไปรับตัวของอีรวาไว้ อีรวาเห็นการกระทำของนายคังนั้นก็เกิดความรักและเกิดความภักดีต่อกันของคัง ทั้งคังนั้นเป็นคังมาและไม่ยอมที่จะห่างนายของคัง 2 ปีต่อมา นายกับอีรวามีเหตุต้องแยกจากกัน นายมีกิจธุระที่จะต้องกลับประเทศฝรั่งเศสชั่วคราว เขาจึงยกอีรวาให้แก่เพื่อนคนหนึ่ง และเพื่อนก็ยกให้เพื่อนของเขาต่อไปอีก จนครั้งสุดท้ายอีรวาได้ตกเป็นสมบัติของรัฐบาลฝรั่งเศส อีรวาได้อยู่ในโรงเลี้ยงสัตว์ อีรวาพยายามจะขอร้องบรรดาคนที่มาดูคนให้เล่นกับตนเหมือนเมื่อครั้งที่คังถูกหัดให้เล่นเมื่ออยู่กับนาย แต่พวกเขาก็ไม่เข้าใจ

การเรียกร้องของอัคราภักดิ์พวกกันหัวเราะ เมื่อต้องอาศัยอยู่ในกรงนาน ๆ เช่นนี้ ทำให้อัคราเกิดความเบื่อหน่าย คลายความประเปรี้ยว เพิ่มความเฉื่อยชาหงอยเหงา แต่ก็ยังมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะพบกับนาย ในขณะที่อัคราพักคอยนายอยู่นั้นเอง นายก็มาถึง เขามีเหตุจำเป็นที่ต้องแวะเข้ามาในประเทศฝรั่งเศสแล้วนายก็เรียกอัครา อัคราเริ่มจำนายได้ก็ลุกขึ้น คมมือที่ลอคกุญแจกรงเข้ามาจับ เสียมือที่นั้นและนายก็เห็นความทรุดโทรมตามร่างกายของอัครา นายของอัคราได้พยายามขอซื้ออัคราคืนแต่ไม่เป็นผลเพราะสิ่งที่ให้กับรัฐบาลแล้วเป็นหมกหนทางที่จะคืนได้ เมื่อพยายามเท่าใดก็ไม่สามารถนำสิ่งใดตัวนี้กลับมาเป็นของคนอีกต่อไป นายก็เลยเดินทางไปหากินเพื่อปากท้องของตนเองในถิ่นอื่นต่อไป

ตอนจบของเรื่อง

อัคราเริ่มลง ในช่วงสุดท้ายของชีวิตทำให้อัคราไปถึงการที่ตนต้องเข้าไปผูกพันกับชายผิวขาว เพื่อแสดงความกตัญญูต่อการที่เขาได้ช่วยชีวิตไว้ ทั้ง ๆ ที่มีโอกาสหนีได้แต่ไม่หนี อัคราได้ละเมียดกฏของป่า เห็นเคหะของมนุษย์ดีกว่าป่า เห็นการคิดสอยห้อยตามมนุษย์ดีกว่าที่จะเข้าไปในฝูงสิงห์ที่ใหญ่กว่านั้น เป็นเพราะคิดถึงบุญคุณของมนุษย์ที่ช่วยตนไว้ ในที่สุดรุ่งเช้าก็มีผู้พบอัคราอนตายตัวแข็งคั่งท่อนไม้ ลิ้นคางอยู่นอกปาก มีรอยพันกักริมฝีปากกลางย่อยยานเบิกอ้า ทำให้เห็นฟันซึ่งจะไม่คองทำหน้าที่เคี้ยวอาหารให้อัคราอีกต่อไป

เรื่อง การอ่าน

เรื่องนี้แปลมาจากเรื่อง Mein Kampf ของ Adolf Hitler ซึ่งแปลจากฉบับแปลที่เป็นภาษาฝรั่งเศส

เนื้อเรื่องย่อ

การอ่านต้องรู้จักแยกแยะว่าคอนใดมีคุณค่าสูงควรจจจว่า คอนใดที่ควรข้ามหรือไม่ควรเก็บไว้ให้รกสมอง

ความมุ่งหมายของการอ่าน ประการแรก คือ เป็นปัจจัยช่วยให้มนุษย์ยกแ่งทางดำเนินชีวิต ทำให้ความปรารถนาสูงสุดประสบผลสำเร็จ อีกประการหนึ่ง การอ่านช่วยให้นักมนุษยมองเห็นภาวะส่วนรวมของโลกที่เราอยู่ทุกวันนี้ แต่สิ่งสำคัญในการอ่านนั้นก็คือ

ไม่ควรปล่อยสิ่งที่อ่านแล้วสับสนปนคละกันอยู่ในสมอง เพราะจะทำให้เลือกหยิบความรู้มาใช้ไม่ได้ทันเวลาที่ ผู้ที่รู้จักอ่านย่อมจะรู้ว่าข้อความใดควรแก่การจดจำใช้ในกิจการส่วนตัว ตอนใดเหมาะแก่การใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ การที่รู้จักอ่านเช่นนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์คือ เมื่อถึงคราวที่ประสบกับปัญหายุ่งยากแห่งชีวิตโดยปัจจุบันทันด่วนก็สามารถนำสิ่งที่อ่านนั้นออกมาใช้ได้ทันความต้องการ การอ่านนั้นจะมีความหมายที่เป็นประโยชน์ก็ต่อเมื่อผู้อ่านมีความเข้าใจดังกล่าว

เรื่อง 4 ชั่วโมงในรถไฟ

แนวคิดของเรื่อง แสดงให้เห็นถึงการปะปนกันทางเชื้อชาติ จนปัจจุบันนี้ไม่สามารถแยกได้ว่าใครเป็นคนไทย ใครเป็นคนจีน เพราะมีลักษณะหน้าคล้ายคลึงกัน

เนื้อเรื่องย่อ

ผู้เขียน เมื่อการนั่งรถไฟเท่า ๆ กับการเบื่อเมื่อย ความเบื่อในการนั่งรถไฟของเขายังแก้ไม่ตกเลยเหตุที่เขามีอาชีพที่ต้องเดินทาง คั้งนั้นเขาจึงหาทางระงับความเบื่อโดยการสนใจเพื่อนที่ร่วมขบวนรถไฟกับเขา เขาเล่าว่าครั้งหนึ่งเขามีกิจจำเป็นต้องเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปทางใต้ มีผู้โดยสารชาย 3 คน หญิง 1 คน ขึ้นมาบนรถคันที่นั่นอยู่ ผู้หญิงเป็นหญิงแก่โตมานั่งข้าง ๆ เขา ผู้ชายโตมานั่งตรงข้ามกับเขา บนที่นั่งข้างชายมีสุภาพบุรุษผู้ใหญ่นั่งอยู่ด้วยคนหนึ่ง เขาเรียกสุภาพบุรุษคนนั้นว่า "คุณหลวงแทนม" ตรงหน้าคุณหลวงแทนมก็มีชายอายุรุ่นราวคราวเดียวกันนั่งตรงข้ามกันก็ให้ชื่อว่า "ท่านคำ" เขามบรรยายถึงการสนทนาของสามีภรรยาคนนั้น ซึ่งให้เห็นถึงกิริยาที่ชายชราแสดงอาการ เบื่อหน่ายหญิงที่เป็นภรรยา คุณตาผู้นั้นได้ถามภรรยาถึงเรื่องแวนคาและทำสีหน้าภรรยาของตน คุณตาทำอาการโกรธเกรี้ยวช็อคช็อค ทำให้เขารู้สึกว่าคาญและชิงชังไปด้วย เขาจึงให้ข้อสรุปว่า ในสมาคมได้สอนกันเป็นหนักเป็นหนาว่า มิให้แสดงความโกรธต่อหน้าผู้ที่เขาเป็นแขกมาจากบ้านอื่น และถือว่าผู้ที่ไม่ระงับความโกรธเป็นผู้ที่เสียกิริยาอย่างร้ายแรง และได้กล่าวถึงคำพระที่สอนว่า ผู้ถือศีลเสมอจะเป็นคนงาม เพราะจะทำให้รักษาใจให้สงบจากเหตุอันเป็นเครื่องตื่นเตนต่าง ๆ เพราะเหตุแห่งความตื่นเตนทั้งหมดก็คือกิเลสซึ่งเป็นอริต่อร่างกาย ทำให้ร่างกาย หน้าตาหมองคล้ำ ถ้าบุคคลใดมีศีล

ถ้าก็อยู่แล้วจะเป็นประโยชน์ เป็นเครื่องบำรุงสุขภาพได้เป็นอย่างดี คนป่วยก็ง่าย
แก่การรักษา ผู้ปกติก็จะมีนิ่วพรหมผุดผ่อง หมกจกสกใส

เมื่อรถหยุดที่โฆซาราม คุณตาก็ลงโดยไม่เหลียวหลังมาที่คุณยายเลย แต่
คุณยายก็ยังเดิน "จ๋า" ตามหลังคุณตาอย่างสุดกำลัง เขาคิดถึงเรื่องสามภรรยาที่เขา
คุณนี้ไม่ได้มานาน ก็มีเหตุการณ์อย่างอื่นมาสอดแทรก มีหญิงชาวจีนคนหนึ่งซึ่งเขาคิดชื่อว่า
"แม่มิม" ได้ขึ้นมาบนรถ คุณหลวงแหงนกับท่านคำก็สนทนากับแม่มิมในภาษาของแม่มิม
ได้อย่างคล่องแคล่ว เมื่อเห็นคังนั้นแล้วทำให้เขาหวนคิดถึงแม่บ้านของเขาที่ไปซื้อของ
แล้วสามารถพูดภาษาจีนได้คำหนึ่ง ก็ได้รับความเชื่อใจจากเจ้าของร้านเป็นอย่างดี
การสนทนาระหว่างคุณหลวงแหงน ท่านคำ และแม่มิมนั้น ปรากฏว่าท่านคำพูดได้
คล่องแคล่วกว่าคุณหลวงแหงน เป็นเหตุให้เขาสงสัย เขาได้พิจารณารูปร่างหน้าตา
ท่านคำอย่างละเอียดจึงพบว่า ท่านคำมีส่วนประกอบหน้าตาไม่ใช่คนไทยเหมือนที่
เขามองเห็น ครั้งแรกเขาคุยท่านคำด้วยวิธีของคนทั่วไป แต่เหตุที่ทำให้เขาคุยท่านคำ
คนนั้นผิดไปก็เพราะว่าจีนกับไทยเดี๋ยวนี้แยกกันไม่ออก เพราะสายเลือดของทั้งสอง
ชาติปะปนกันจนไม่รู้ว่าเป็นเลือกใคร เป็นเลือกใคร ไม่เพียงแต่จะเป็นเชื้อชาติที่ผสม
เช่นไทยปนจีนหรือจีนปนไทยเลย แม้แต่จีนแท้เมื่ออยู่ในเมืองไทยก็ดูไม่ออกว่าเป็น
จีนหรือไทย

เรื่อง หมองูตายเพราะงู หมอพัน...

แนวคิดของเรื่อง การอยู่ใกล้ชิดกับสิ่งใค้มักจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งนั้น
เช่นหมอพันที่เกิดหลงรักคนไข้สาวที่มาทำพัน

เนื้อเรื่องย่อ

น้อยมีปัญหาเรื่องพัน พี่ชายจึงแนะนำให้ไปทำพันกับหมอชนซึ่งเป็นเพื่อน
กับตน หลังจากทำพันเสร็จ ขณะที่กลับบ้านรถเกิดเสีย และเวลาเดียวกันนั้นเอง
หมอชนซึ่งได้ทำพันให้น้อยเป็นคนสุดท้ายเดินผ่านมาเพื่อจะไปหาของรับประทานพบเข้า
และก็จำได้ว่าเป็นคนไข้ของตน จึงได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือ น้อยให้หมอชนช่วย
คือโทรศัพท์ไปที่บ้านเพื่อเรียกรถมารับ เมื่อโทรศัพท์เรียบร้อยแล้ว หมอชนชวนน้อย
เข้าไปรับประทานอาหารในโฮเต็ลเพื่อเป็นการรอคอยรถที่บ้าน เมื่ออยู่ต่อหน้ากัน

น้อยไม่รู้ว่าจะพูดเช่นไร ทำอย่างไรเพื่อทำลายความเงิบและความเขินอาย จึงพูดเชิงบ่นออกไปว่า หมอทำฟันที่ทำฟันให้เมื่อครูได้ทำเจ็บมากจนอยากจะเตะหมอ ข้ายังกลัวอีกกว่า หมอฟันคนนั้นเป็นคนตาเหลือ หมอชนได้ถามว่าใครเป็นคนแนะนำให้มาทำฟันที่นี่ น้อยตอบว่าพี่ชายและน้อยยังเล่าต่อไปว่าใกล้ ๆ บ้านของเราก็มีหมอทำฟันเป็นหมอที่ดีมากเสียอย่างเดียวคือตาเหลือ น้อยจึงไม่ยอมไปทำฟันเพราะกลัวว่าหมอจะถอนฟันดิคซี่ จึงเสี่ยงมาหาหมอกันนี้ หมอกันนี้ก็ตาเหลืออีก ต่อมาน้อยต้องไปทำฟันกับหมอนอีกแต่ก็น้อยก็หาไม่ว่าหมอกันกับคนที่พูดสนทนากันที่โรงแรมเป็นคนเดียวกัน เพราะน้อยไม่เห็นหน้าหมอเวลาทำฟัน หมอจะใช้ผ้าปิดไว้ครึ่งหนึ่ง น้อยจึงจำไม่ได้แต่ในใจน้อยอยากพบและพูดคุยกับคนที่ให้ความช่วยเหลือตน จึงออกอุบายว่าอยากรับประทานอาหารชนิดที่ชายออกมารับประทานอาหารด้วยกัน แต่พี่ชายของหล่อนักให้ไปรับประทานอาหารที่บ้านซึ่งแรกที่ใครรับเชิญในวันนั้นก็คือหมอน เมื่อมาถึงบ้านพี่ชาย น้อยก็ต้องตกใจเมื่อพบว่าเพื่อนของพี่ชายก็คือคนที่พูดคุยกับตนที่โรงแรมนั่นเอง ครั้นหล่อนได้เห็นหน้าเขาดนนั้นก็พบว่าเขาไม่ได้ตาเหลืออย่างที่หล่อนเข้าใจ

ตอนจบของเรื่อง

หมอนไม่ยอมทำฟันให้กับน้อยอีก เพราะว่าเขาทนเห็นคนที่เขารักเจ็บ เพราะเขาไม่ได้ และน้อยก็มีจิตใจสนองตอบความรักของหมอน เรื่องจึงจบลงด้วยความสุขสมหวัง

เรื่อง พลเมืองดี

แนวคิดของเรื่อง การกระทำคนเป็นคนดีนั้นต้องรู้จักกาลเทศะและสถานที่ ความเป็นไปที่เขาเหล่านั้นได้ประพฤติปฏิบัติกันมา มิฉะนั้นผลดีที่ได้กระทำลงไปจะส่งผลในทางที่กลับกัน

เนื้อเรื่องย่อ

นายหมายเป็นชาวพระนคร ใค้อพยพมาอยู่ชนบทเพื่อความปลอดภัย เพราะในขณะนั้นเป็นช่วงของสงคราม ซึ่งถึงแม้สงครามจะยุติลงแล้วแต่ทางบ้าน

สหประชาชาติกำลังเร่งมือทำลายข้าศึกทางค่านเอเชียขนานใหญ่ นายหมายจึงต้อง
 เดินทางระหว่างพระนคร กับชนบททุกวัน เพราะเหตุที่ต้องไปทำงาน วันหนึ่งขณะที่
 นายหมายกลับจากทำงาน นางสมจิตก็บอกให้นายหมายไปช่วยนางแย้มเพื่อนบ้านใน
 งานบวชลูกชายและก็ได้สนทนากันเรื่องชื่อของลูก นางสมจิตต้องการให้นายหมาย
 ตั้งชื่อลูกของตนเสียใหม่เพราะที่เรียกว่า "แดง" นั้นมันไม่ใช่ชื่อที่เขาตั้งขึ้นสำหรับคน
 นายหมายก็กล่าวว่าที่ตนยังไม่ได้ตั้งชื่อให้ลูกเสียใหม่ก็เป็นเพราะนางสมจิตได้ทำ
 ปทานุกรมของเขาหาย จึงไม่รู้จะตั้งชื่อลูกว่าอย่างไร การตั้งชื่อลูกนายหมายคิดว่า
 ต้องตั้งตามรัฐนิยม ถึงแม้สมัยนั้นรัฐบาลจะไม่บังคับแล้วก็ตาม นายหมายบอกว่าเกิด
 รัฐบาลใหม่จะบังคับนิยมอะไรแปลก ๆ ขึ้นมาอีก คงเช่นตัวเขาต้องตั้งค่าน้ำของชื่อ
 ไปใส่ให้กับภรรยาเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐนิยม เมื่องานบวชลูกชายนางแย้มผ่านไป
 20 วัน อุบัติเหตุที่วัดเกิดอาพาธ นายเขมสามีนางแย้มได้ไปนอนเป็นเพื่อนลูกชายที่
 วัด ที่บ้านจึงเหลือแต่นางแย้มกับลูกหญิงอายุ 12 ขวบ และคืนนั้นเองวันนางแย้มซึ่ง
 มีทั้งหมด 6 ตัวได้หายไป 4 ตัว นางแย้มตกใจมากได้บอกกล่าวเพื่อนบ้านให้ช่วย
 กันคิกคาม แต่แล้วก็ยังมีผู้มาส่งข่าวว่าถ้าอยากได้วัวคืนก็ต้องเสียเงิน 400 บาทเป็น
 ค่าไถ่ นางแย้มไม่มีเพราะได้ใช้จ่ายเงินในการบวชลูก นายหมายเสนอให้นางแย้ม
 บอกตำรวจ แต่พวกชาวบ้านบอกว่าถ้าเรื่องนี้รู้ถึงตำรวจเมื่อไร วัวของพวกเขา
 ต้องตาย นางแย้มกลัววัวของพวกเขาจึงได้ต่อรองราคาไถ่พร้อมทั้งยินยอมทำตาม
 ข้อเสนอของพวกนั้นแต่โดยดีจึงได้วัวกลับมา ส่วนนายหมายเป็นชาวพระนครที่ไม่เคย
 สัมผัสกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท เขาจึงเป็นเคียดเป็นแค้นในเรื่องเงินค่าไถ่
 ยิ่งนัก ดังนั้นเมื่อเขาพบนายอำเภอ นายหมายก็เล่าเหตุการณ์เรื่องวัวของนางแย้ม
 หมายให้นายอำเภอฟังโดยตลอด นายอำเภอได้ไปสอบถามเหตุการณ์ เมื่อพบนายหมาย
 อีกครั้งนายอำเภอกล่าวว่าเรื่องที่นายหมายนำมาบอกไม่จริง เพราะพวกชาวบ้าน
 บอกว่ามีวัวหายจริงแต่พอรุ่งขึ้นอีกวันพวกเขาก็ตามกลับมาได้ นายอำเภอเลย
 พวกเขาขอทำคนอุกหนุ่นโจร ชาวบ้านเมื่อถูกว่ากล่าวเช่นนั้นและทราบว่านายหมาย
 เป็นคนนำความไปบอกนายอำเภอต่างพากันโกรธนายหมาย

ตอนจบของเรื่อง

นายหมายเริ่มเข้าใจสภาพความเป็นอยู่บางอย่างของชาวชนบทที่ตนอยู่ด้วย
 นายหมายจึงนำค่าไถ่ 1 ชิ้น เลือ่อื่นนอก 1 ตัวไปให้นางแย้มเพื่อเป็นการขอโทษ

ที่ทนนำเรื่องราวต่าง ๆ ไปบอกนายอำเภอทำให้นายอำเภอมาวาได้

เรื่อง คนใจบุญ

แนวคิดของเรื่อง

แสดงให้เห็นความเป็นไปในชีวิต บางครั้งก็มีอะไร ๆ ไม่เป็นดังที่เราคิด การกระทำใดที่กระทำจนติดเป็นนิสัยแล้วยากที่จะแก้ได้

เนื้อเรื่องย่อ

นายสมหมายไต่บินเสียงร้องให้ช่วยวิ่งจับคนวิ่งราวเงิน ขณะนั้นคนวิ่งราวไต่วิ่งผ่านมาทางนายสมหมาย นายสมหมายจึงจับเอาไว้ได้ เมื่อเขาจับได้ เขาจึงเห็นว่าคนร้ายคนนั้นเป็นหญิงสาวมีครรภ์แก่ และในเวลาเดียวกันนั้นเองตำรวจก็วิ่งมาถึงและก็ได้้นำหญิงคนนั้นไปพร้อมตัวของกลาง สมหมายจึงเดินไปที่ร้านขายกาแฟสั่งกาแฟเย็นมากิน เขาได้เห็นหญิงมีครรภ์ถูกใส่กุญแจมือเดินคู่ไปกับตำรวจด้วยท่าทางที่อู้อาย เมื่อเห็นดังนั้นในใจก็นึกคิดไปต่าง ๆ ว่าการกระทำของหญิงคนนี้คงกระทำไปเพราะความเคียดแค้น ซึ่งอาจจะเป็นเพราะลูกป่วยไข้หรือสามีเจ็บหนัก นายสมหมายเกิดความสงสารจึงพยายามจะหาทางช่วยเหลือโดยจะไปสอบถามเรื่องราวความเป็นไปของหญิงคนหนึ่งที่สถานีตำรวจ เขาคิดว่าเขาอาจจะช่วยเหลือทางบ้านครอบครัวของนางไต่ แต่ในขณะที่คิดอยู่นั้นเอง นายร้อยตำรวจประจำสถานีไต่เข้ามาในร้านกาแฟไต่เล่าถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของหญิงมีครรภ์คนนั้นให้นายสมหมายฟังว่า เขารู้จักหญิงคนนี้ได้ นางชื่อฉันทิศา เคยเป็นคนรับใช้ในบ้านของเขา มีนิสัยชอบลักขโมย เคยขโมยของของภรรยาและแม่ยายของเขา เขาจับไต่จะเอาเข้าคุก แต่ภรรยาและแม่ยายของเขาขอปล่อยไว้ เขาจึงเพียงแต่ไล่ออกจากบ้าน และ 3 เดือนต่อมานางก็มีครรภ์กลับมาขออยู่กับภรรยาของเขาอีก ภรรยาเขาก็รับเอาไว้ แต่นางฉันทิศาประพฤติชั่วไม่ดี ชอบกลับบ้านคิด ๆ เป็นเหตุให้แม่ยายของเขาต้องคอยลูกขึ้นมาเปิดประตูและแม่ยายของเขาก็กลัวว่าของจะหายอีก จึงได้ไล่นางออกจากบ้าน นางฉันทิศาหายไปไต่ 3 อาทิตย์ เขาก็มาพบว่านางมาวิ่งราวเงินของคนอื่นอีก

ตอนจบของเรื่อง

สมหมายรู้สึกสบายใจ โลงอก เมื่อรู้ว่าสิ่งที่ตัวเองคิดนั้นไม่เป็นจริงดังที่คิด หญิงคนนี้ก็กระทำลงไปไม่ใช่เพราะความจำเป็นบังคับ แต่กระทำไปเพราะเป็นนิสัยประจำตัว

รวมเรื่องสั้น บุษยามรรณ ประกอบด้วยเรื่องสั้น 6 เรื่องได้แก่ พฤติกรรม
ของผู้รักความเป็นโสก เมื่อกลับจากคูเรื่อง "วอลแคร์" บุพเพสันนิวาส ไฟ ดวงจันทร์
ของท่านผู้พิพากษา 1/500

เรื่อง พฤติกรรมของผู้รักความเป็นโสก

แนวคิดของเรื่อง แสดงให้เห็นการประพฤตินหรือการกระทำของผู้ที่ยัง
 ไม่ประสมกับความรัก ไม่พบกับคนที่หึงพอใจ จึงมีความต้องการที่จะอยู่เป็นโสกคอกเมื่อ
 ได้พบคนที่หึงพอใจ ความคิดเช่นนั้นก็หายไป

เนื้อเรื่องย่อ

คุณเทอคต้องการให้บุตรชายมีภรรยา จึงได้พยายามหาหญิงสาวมาเป็น
 ภรรยาของบุตรชาย คุณน้าของวนิกาได้ยกหลานสาวคือ วนิกา ให้ แต่วนิกายังไม่
 ต้องการที่จะแต่งงาน จึงได้เขียนจดหมายให้ชนิษฐ์น้องสาวรับเป็นเจ้าสาวแทนคน
 วันหนึ่งวนิกาได้พบกับประสิทธิ์บุตรชายของนายเทอคโดยบังเอิญ ขณะที่วนิกากำลัง
 หนีวัว ประสิทธิ์เห็นดังนั้นจึงตรงเข้าช่วยเหลือจับวัวตัวนั้นไว้ได้ แต่ทั้งคู่ก็ยังไม่รู้จัก
 ชื่อกัน ประสิทธิ์มีความคิดเกี่ยวกับเรื่องคู่ครองว่า คนจะต้องแต่งงานกับหญิงที่ตนรัก
 ไม่ใช่หญิงที่พ่อเลือกให้ เมื่อมาพบวนิกา ประสิทธิ์หึงพอใจ พยายามสืบหาว่าเธอ
 เป็นใคร ประสิทธิ์ได้เขียนจดหมายถึงพิสิษฐ์น้องชาย ให้พิสิษฐ์เป็นเจ้าชู้แทนคน
 พิสิษฐ์ตอบตกลง คุณนายช้อยน้าสาวของวนิกาได้เชิญประสิทธิ์ไปรับประทานข้าวเย็น
 ที่บ้านและวันนั้นประสิทธิ์ได้พบกับวนิกา เขาจึงทราบว่าผู้หญิงคนที่เขาช่วยเหลือไว้
 คือคนที่พ่อต้องการให้แต่งงานด้วย ซึ่งบัดนี้เขายกให้น้องชายของเขาเสียแล้ว เขา
 รู้สึกเสียใจมาก ส่วนวนิกาก็หึงพอใจในตัวประสิทธิ์แต่ก็ต้องหักห้ามใจเพราะคิดว่า
 เขาจะต้องมาเป็นน้องเขยของคน ต่อมาวนิกาได้เดินทางกลับกรุงเทพฯพร้อม
 ประสิทธิ์ เมื่อมาถึงกรุงเทพฯ ทั้งสองจึงได้ทราบความจริงว่า เจ้าสาวของพิสิษฐ์
 คือชนิษฐ์น้องสาวของวนิกา ประสิทธิ์และวนิกาเมื่อทราบความจริงแล้วทั้งคู่ก็ใจมาก

ตอนจบของเรื่อง

ประสิทธิ์และวนิกาต่างเข้าใจซึ่งกันและกัน เขาทั้งสองก็ปลอบปลืมใน
 ความสุขที่ได้สมหวังในความรัก

เรื่อง เมื่อกลับจากคูเรื่อง "วอลแตร"

แนวคิดของเรื่อง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักประพันธ์ที่เห็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงก็อยากเป็นเช่นนั้นบ้าง จนเก็บเอาไปนอนฝันว่าตนเองเป็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียง

เนื้อเรื่องย่อ

คุณวาท วาตะมี นักประพันธ์ได้กลับจากดูภาพยนตร์ นึกถึงภาพของเมอซีเออร์ วอลแตร ที่ปรากฏในจอภาพยนตร์ คุณวาทนึกถึงท่าทางของวอลแตร การทำงานของเขา ที่เขียนบทประพันธ์ด้วยปากไก่ เขียนโดยใช้แสงสว่างจากแสงเทียน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความอดทนของเธอ คุณวาทเริ่มลงมือทำงานโดยอ่านทวนข้อความที่เขียนเสร็จเมื่อตอนเย็นแต่ก็ทวนนึกถึงภาพยนตร์ที่ดูมา คุณวาทเริ่มอ้าปากหา จรดกินสอลงบนแผ่นกระดาษ ตรงหน้าและบอกกับตัวเองว่าต้องลงมือทำงานเดี๋ยวนี้ งานของคุณวาทผลิตคอกออกผล รวดเร็วมีผู้อ่านคอยติดตามผลงานมากมาย เรื่องที่เธอเขียนครั้งแรก 1,000 เล่ม ครั้งที่สอง 10,000 เล่ม ครั้งที่สาม ที่สี่ ที่ห้า ทวีตด้วยการเพิ่มศูนย์ครั้งละ 1 ศูนย์ ทุกครั้งจำหน่ายตั้งแต่เช้าเป็ยกติคปกยังไม่แห้งสนิท คุณวาท วาตะมี ใช้นามปากกาว่า "ลมกรก" เมื่อคราวฉลองรัฐธรรมนูญจำลองที่จังหวัดราชบุรี มีคนกระเด็นจากหน้าค่างรถไฟเพราะช็อกกันแย่งซื้อหนังสือคุณวาท ที่กรุงเทพฯ ผู้หญิงคนหนึ่งจับไซ้ต้องไปรักษาที่โรงพยาบาลเพราะอ่านเรื่องของคุณวาทเห็นจริง เห็นจังจนเส้นประสาทตื่นเต้นเกินไป อีกรายสามมีขอหย่าจากภรรยาเพราะคุณภรรยาไม่ทำอะไรอื่นนอกจากนอนกอดหนังสือเรื่องของคุณวาท ในไม่ช้าคุณวาทก็ได้เป็นภาคีสมาชิกแห่งราชบัณฑิตยสถาน เรื่องที่เธอแต่งได้เป็นหนังสือเรียนสำหรับนักศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย จากกำไรที่เธอได้ เธอเอาเงินไปสร้างบ้านใหม่ที่ทุ่งบางกะปิใหญ่โตมาก มีตึกที่มั่นคงพอที่จะซ่อนปืนใหญ่ได้สัก 5 กระบอก มีสนามรับทหารได้ทั้งกองพัน มีห้องรับแขกอาจจุคนได้ตั้งแต่ 100 ถึง 500 มีโรงรถสำหรับเก็บรถนับ 10 ที่คุณวาทซื้อไว้มีทั้งตอนเดียว 2 ตอน ทั้งรถเก๋ง รถประทุน แต่ที่เธอชอบมากที่สุดคือเจ้ารถเก๋ง เมื่อนามคุณวาทได้กระตือรือร้นไปไกล คุณวาทก็ได้ต้อนรับอุปการะนักเขียนทั้งหญิงชายให้พบปะกันทุก ๆ วันพฤหัสบดี เพื่อถกเถียงแลกเปลี่ยนศิลปอันเลิศลอม คุณวาทได้แต่งงานกับนักประพันธ์หญิงผู้หนึ่งที่เธอเขียนพระเอกของเธอให้เหมือนคุณวาททั้งคนคนเดียว ต่อมาเมื่อคุณวาทมีชื่อเสียงมากขึ้นก็ได้เข้าไปนั่งในสภาผู้แทนราษฎร วันแรกที่เข้าประชุมเธอมีผู้ติดตาม 10 ข้อ เธอ

สวมเครื่องแต่งกายแบบญี่ปุ่นและจีนที่ถ่ายรูปแบบมาจากตะวันตก เน็คไทสีแสดเสื้อคนก
 เสื้อแจ็คสีเขียว ยืนขึ้นพูดอย่างองอาจถึงเรื่องรัฐบาลขึ้นภาษีหนังสือต่างประเทศที่
 เข้ามาในสยาม ไม่ควรจะมีหนังสือต่างชาติเข้ามาเพราะไทยเรามีนักประพันธ์ฝีมือ
 เยี่ยม เรื่องที่สอง เรื่องการแต่งกายขอให้แต่งตัวตามอย่างประเทศเพื่อนบ้านที่
 เจริญแล้วอย่างเช่นประเทศญี่ปุ่น รัฐบาลควรออกกฎหมายลักษณะเครื่องแต่งตัวให้เป็น
 ระเบียบ ผู้แทนที่อยู่ในเครื่องแบบอันศิวิไลซ์ก็คึกคักัน คุณวาทโกธรมมางคชของบุรีป้า
 โครมเข้าไปที่ผู้แทน กระทำตามอย่างที่ประเทศฝรั่งเศสใช้ชวคหมักหว่างกันในที่
 ประชุม อย่างไรก็ตามก็คึกคักวาทก็ยังทำงานตัวเป็นเกลียว กลางวันเที่ยวแต่ความกว้าง
 ขวางค้วยปาก กลางคืนเขียนเรื่องค้วยปากโก้อาศัยเทียนให้แสงสว่าง คุณวาทได้
 แดงแพรวสรรพ "ภาพ" เพื่อเพื่อนร่วมชาติ "เราเกิดมาเป็นคนค้วยกันทำไมคนนั้น
 นั่งรถยนต์ คนนี้นั่งรถรางรถเจ๊ก ทำไมคนนี้กินข้าวโฮเต็ล คนนี้กินข้าวโรงข้าวแกง
 ที่นองทั้งหลาย เราจงมาพร้อมกันนั่งแท็กซี่โดยไม่ให้สตาจค์ กินข้าวแกงโฮเต็ล
 โดยไม่เพี้ย 'vive! Egalite! Vive คุณวาท บันไซ ไชโย' ชื่อเสียงคุณวาท
 โด่งดังจนพลุดังสู่ไม้ไค้" ต่อมาก็ไค้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ไค้ลอง
 อ่านาคือเนรเทศเมียเพราะขัดศึกทองสีมใส่ไซ้ เคียวนี้เขาไค้เป็นรัฐมนตรีกำลัง
 เนรเทศทหารเข้าบ้านเพราะทำให้เสียงหนวกหู

ตอนจบของเรื่อง

คุณวาทล้มตาศื้นพบตัวเองนอนเค้เก้อยู่ข้างเก้าอี้ เพื่อนร่วมห้องหัวเราะจน
 งอหาย คุณวาทกล่าวกับเพื่อนว่า "วอลแตร์สิงกันเสียแย้" เพื่อนถามว่า วอลแตร์หรือ
 พักทองค้ค เห็นมันว่าเขาไม่ใส่ไซ้ ถึงเขาไม่ใส่ไซ้ก็กินเสียแพนข้าว ถ้าค้คถูกแบบ
 เจ้าจุกเห็นจะไม้ไค้เสีย หลังจากนั้นคุณวาทก็ไม้มีอาการมที่ จะทำงานต่อไปไค้เพราะ
 หังเมื่อยหังซัด จึงนอนตามอย่างเพื่อนและก็เพื่อนเพื่อน กั้วว่าวอลแตร์จะสิงเอาจน
 กระเค้นอีก แต่เพื่อนกลับตอบว่าระวังตัววาทเองจะถูกสิงเป็นคำรบสอง แต่คุณวาท
 จะถูกสิงเป็นคำรบสองหรือเปล่าไม่ทราบ เพราะคุณวาทเห็นมุ้งรอมเตียงอย่างแน่นหนา

เรื่อง บุพเพสันนิวาส

แนวคิดของเรื่อง หญิงที่ประพฤติกตังมั่นอยู่ในความดี ย่อมมีคนเมตตา คอยช่วยเหลือและเลือกไปเป็นคู่ครอง ถึงแม้จะไม่เคยพบเห็นกันมาก่อน เพียงแต่ได้ ยินกิตติศัพท์ความดีเท่านั้นก็ทำให้เกิดความรัก ความสงสารได้เหมือนกัน

เนื้อเรื่องย่อ

พระอนุภักษ์ราชไมตรีเป็นบุตรพระยาศรีภพท้าย พระยาศรีภพท้ายได้แต่งงาน กับภรรยาโดยมิได้มีความรักใคร่ต่อกันมาก่อน ที่แต่งงานก็เพื่อให้มีผู้สืบสกุลวิสุตพงศ์ ต่อมาเมื่อมีบุตรด้วยกัน 3 คน เป็นบุตรชาย 1 คน บุตรหญิง 2 คน ครั้นพระยาศรีภพท้าย ถึงแก่อนิจกรรม นายวิสุตลูกชายคนโตมีอายุ 13 ปี อาของวิสุตได้ส่งให้ไปเรียนต่อ ที่ประเทศเยอรมนี ส่วนน้องสาวอยู่ที่บ้านเดิมของบิดาและอยู่ในความปกครองดูแล ของย่า นายวิสุตเป็นคนถือตัวและไว้เกียรติอยู่เป็นนิจ วันหนึ่งได้รับจดหมายจากอา ทราบข่าวว่ามารดาแต่งงานใหม่กับหลวงโกมารภักดิ์ นายวิสุตโกรธมาก นับตั้งแต่นั้นความรักที่วิสุตเคยมีต่อมารดาตามหน้าที่บุตรก็เหินห่างจากหัวใจเขา เมื่อ กลับจากประเทศเยอรมนี นายวิสุตได้ทำงานที่กระทรวงต่างประเทศ ขณะนั้นย่า และอาของเขาได้เสียชีวิตลง เขาต้องรับหน้าที่ผู้ใหญ่ปกครองน้อง ๆ ต่อไป หลวง โกมารภักดิ์และมารดาของวิสุตสิ้นชีวิตลง ศจีซึ่งเป็นบุตรสาวของหลวงโกมารภักดิ์ ก็มารดาของวิสุตได้รับมรดกจากพระโกมารภักดิ์คือบ้านหลังหนึ่งกับห้องแถว 10 ห้อง แต่เมื่อนางโกมารภักดิ์ซึ่งตายหลังหลวงโกมารภักดิ์ได้ฝากน้องสาวและสมบัติไว้กับ บุตรชายคนโต ต่อมานายวิสุตต้องการขายบ้านเป็นจำนวนเงิน 8,000 บาท เพื่อนำเงินนั้นมาแบ่งเป็น 4 ส่วนคือตนเองและน้อง ๆ หลวงบริหารสุภาพซึ่งเป็น เพื่อนของหลวงโกมารภักดิ์เห็นความไม่ถูกต้องเพราะทรัพย์สมบัตินั้นเป็นของหลวง โกมารภักดิ์ควรจะตกอยู่กับศจีบุตรสาวคนเดียว ดังนั้นจึงได้พยายามหาเงิน 8,000 บาท เพื่อมาซื้อบ้านที่นายวิสุตมอกขาย หลวงบริหารสุภาพได้มาพบกับพระยาวิจารย์ พระยาวิจารย์มีน้องชายชื่อยรรยง ยรรยงได้ฟังเรื่องราวของศจีจากหลวงบริหารสุภาพ ก็เก็บเอาไปยื่นถึงหญิงสาวผู้นี้ จึงศกสินใจพยายามหาทางรู้จักกับหญิงคนนี้ ดังนั้นใน ขณะที่คนขับรถของบ้านวิสุตพงศ์เจ็บและต้องรักษาตัวชั่วคราว ยรรยงจึงปลอมไปเป็น คนขับรถแทน ไซ้ชื่อว่านายแก้ว กล่าวหาว่า เมื่อมารดาตายลงศจีก็ได้มาอาศัยอยู่ในบ้าน

ของพี่ชายคนโต เข้ามาอยู่ในลักษณะของคนไข้ เพราะต้องทำทุกสิ่งทุกอย่างภายในบ้าน
 ทุกคนในบ้านไม่ชอบศจี พระอนุภักษา วิมล วิรัช เกสียคนล่อนเพราะเป็นน้องต่างบิดา
 อัมพรที่สะโกเกสียคนล่อนเพราะลูกคนเคี้ยวของเขาหนูวิสาร์แสดงกิริยารักใคร่ศจีมาก
 กว่าคน เมื่อยรรยงเข้าไปอยู่ในบ้านนั้นก็พยายามหาทางใกล้ชิดกับศจี ศึกษานิสัยศจี
 และคนอื่น ๆ ภายในบ้าน ศจีไม่ทราบว่าพระอนุภักษาไมตรีจะชายบ้านของตน แต่
 ยรรยงได้เป็นคนบอก ศจีตกใจมากเพราะล่อนไม่ต้องการชายสมบัติของบิดาหล่อน
 แม้แต่สักซิ่นเคี้ยว ต่อมาหลวงบริหารฯ ได้เป็นผู้รับซื้อบ้านหลังนั้นและได้พูดจาทาบทาม
 สู้ขอศจีให้กับน้องชายของพระยาวิจารณ์ฯ แต่พระยาอนุภักษา พี่ชายคนโตและภรรยา
 ไม่ยอมยกให้เพราะกลัวน้องต่างบิดาจะได้มีหน้ามีตามากกว่าตน จึงได้ยกศจีให้กับ
 นายแก้วคนขับรถแทน วันต่อมาพระอนุภักษา ก็ไปขอโทษพระยาวิจารณ์ฯ ที่ได้ปฏิเสธ
 ไม่ยอมยกน้องสาวให้ โดยให้เหตุผลว่าได้ยกให้คนอื่นเสียก่อนแล้ว ศจีเมื่อทราบเรื่อง
 รวาวโดยตลอดจากปากของนายแก้วก็โกรธมากและคิดหนีไปอยู่ที่อื่น แต่ยรรยงได้ไป
 คักคอยศจีพร้อมกับหลวงบริหารฯ และได้พาศจีมาที่บ้านของตน พระยาวิจารณ์ฯ ได้
 เล่าเรื่องต่าง ๆ ให้ศจีฟังโดยตลอด ต่อมาพระอนุภักษา ก็ได้มาบอกกับพระยาวิจารณ์ฯ
 อีกว่าน้องสาวหนีหายไปกับคนขับรถเสียแล้ว การก็เป็นตามที่ยรรยงวางแผนไว้ เมื่อ
 ศจีได้ยินข่าวคังนั้นก็เห็นถึงความทุจริตของพี่ชายแต่ก็ยังมีใจคิดว่าไม่ควรที่จะกระทำ
 ความชั่วตอบแทนความชั่ว ควรจะทำความดีตอบแทนความชั่ว จึงได้เขียนบัตรเชิญให้
 พี่ชายต่างบิดามาร่วมในงานหมั้นและงานแต่งงานของตนกับยรรยง พระอนุภักษา
 และภรรยาได้ไปในงานแต่งงานด้วยเพราะคิดถึงประโยชน์ข้างหน้าพร้อมกับเงิน
 ที่ชายบ้านให้กับศจี ศจีได้ให้เงินนั้นกับหนูวิสาร์ต่อไปเพราะไม่อยากเก็บเงินไว้ ถ้า
 เก็บเงินไว้ก็เท่ากับว่าขายบ้านคืนให้กับพระอนุภักษา ตามเดิม ขอขอความเห็นจาก
 สามีนในเรื่องนี้ ยรรยงก็ตามใจศจีเพราะหนูวิสาร์ เป็นเพื่อนคู่ทุกข์คู่ยากของศจียามที่
 ศจีมีทุกข์

ตอนจบของเรื่อง

ศจีและยรรยงก็มีความสุขสมหวังในความรัก ศจีเป็นคนดีจึงได้รับความสุข
 เป็นบำเหน็จรางวัล

เรื่อง ไฟ

แนวคิดของเรื่อง การที่บุคคลใดมีความต้องการอยากรู้ในเรื่องใด ๆ
แต่ยังขาดความรู้ประสบการณ์ ขาดผู้รู้ชี้แนะในสิ่งนั้น ๆ อาจทำให้ตนหลงทางได้

เนื้อเรื่องย่อ

นายเชื้อ นายสมใจ นายสาgun ทั้งสามเป็นนักเรียนปีสุดท้าย ซึ่งได้สอบไล่
ผ่านชั้นมัธยมปีที่ 8 เมื่อเดือนที่แล้ว เขาทั้งสามได้สนทนากันถึงเรื่องการสอบและการ
ได้ทุนคัดเลือกเรียนต่อ เมื่อสนทนากันจบต่างก็แยกย้ายกันกลับบ้าน ส่วนนายเชื้อต้อง
ไปรับพี่คือ นายเสนอที่มาจากต่างจังหวัด นายเชื้อเป็นญาติกับนายเสนอ นายเชื้อเป็น
บุตรของบ้านนายเสนอ บ้านเกิดของนายเชื้ออยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อเข้ามาศึกษาต่อ
ในกรุงเทพฯ ก็ได้มาพักอยู่ที่บ้านของนายเสนอ ส่วนนายเสนอออกมารับราชการตามต่าง
จังหวัดได้ไปพักที่บ้านนายเชื้อเสมอ จึงเอ็นดูนายเชื้อเหมือนน้องชายของตนเอง
นายเสนอให้ความเอาใจใส่ในตัวนายเชื้อและนายเชื้อก็ให้ความเคารพนายเสนอ
เหมือนพี่ ครั้งหนึ่งนายเสนอได้มากรุงเทพฯ และค่ำวันหนึ่งสาgun ได้มาชวนนายเชื้อ
ไปเที่ยวชออล์ตามความเห็นของนายเสนอเห็นว่า สถานที่เช่นนี้เป็นอันตรายสำหรับ
ผู้ที่อยู่ในวัยรุ่นเช่นนี้ จึงรับอาสาพาเชื้อและสมใจไปเอง เมื่อไปถึงคาวทองทั้งเชื้อ
และสมใจได้เห็นสภาพต่าง ๆ โดยการให้คำแนะนำพร้อมทั้งคำสั่งสอนของนายเสนอ
จึงทำให้เขาทั้งสองไม่หลงระเหิงในแสงสีอันยั่วยวนตาเช่นนั้น พร้อมกันนั้นเขาก็เห็น
สาgun อยู่ในหมู่ของคนพวกนั้นด้วย ต่อมาพวกเขา ก็พบว่าสาgun พาตัวเองไปมั่วสุมอยู่ใน
สถานที่เหล่านั้น ไม่สนใจโยคีต่อการที่จะเรียนต่อ ประพฤติชั่วเสเพล เชื้อและสมใจ
ได้เข้าเป็นนิสิตใหม่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ แต่สาgun กลับไปมีภรรยา

ตอนจบของเรื่อง

เชื้อและสมใจไปพบสาgun เข้าบ้านอยู่กับผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งท่าทางเหมือนแม่
ประนาคและสาgun เองก็มีสภาพที่ทรุดโทรมต่างไปจากสาgun คนเดิม เชื้อและสมใจเห็น
ดังนั้นเสียใจถึงกับน้ำตาคลอ

เรื่อง ควงจัญของท่านผู้พิพากษา

แนวคิดของเรื่อง แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจในรูป รส กลิ่น เสียง ถ้าไม่สามารถ تذลิรสได้ทั้งหมดก็ออกจากจิตใจได้ ก็ไม่สามารถจะรักษาความเที่ยงตรง ยุติธรรมเอาไว้ได้

เนื้อเรื่องย่อ

ในเมืองเพนนครมีผู้พิพากษาคณะหนึ่งสามารถถลกควงจัญของตนออกจาก กระบอกคาได้ด้วยเศษแห่งมนต์ ท่านผู้พิพากษารักษาความยุติธรรมเป็นชีวิต ในเวลา ที่ท่านจะพิจารณาคดีท่านจะถลกควงจัญออกซึ่งจะทำให้ท่านตัดสินใจด้วยความไม่ ลำเอียงเพราะไม่เห็นหน้าคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด การกระทำของท่านเป็นที่ยกย่อง ของปวงชนโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นนักกวี นักเทศน์ นักหนังสือพิมพ์ ต่างพูดเป็นยอ สรรเสริญท่าน วันหนึ่งก่อนที่ท่านจะไปศาล ท่านรับประทานอาหารพร้อมกับภรรยา มีอาหารชนิดหนึ่งที่ท่านชอบมากคือ ผักเสี้ยนคอง ท่านรับประทานผักเสี้ยนคองกับปลา กุ้งย่างและน้ำพริก ท่านศรัทธาในรสชาติของผักเสี้ยนคองมาก จึงได้ถามภรรยาของท่านว่า ชื่อมาจากไหน ภรรยาบอกว่าชื่อมาจากบ้าน แม่สะอาค รักตรง และวันนั้นท่านก็ได้ ไปตัดสินใจคดี ก่อนขึ้นนั่งบัลลังก์ท่านได้ควักควงจัญออกแล้วก็ชานชื่อคู่ความ นางโลก รักลาภ เป็นโจทก์ กับนางสะอาค รักตรง เป็นจำเลย ตลอดเวลาที่ตัดสินใจคดี ท่านยัง พึงพอใจในรสชาติของผักเสี้ยนคองไม่หาย และทำให้ใจของท่านครุ่นคิดเป็นห่วง นางสะอาคจริง ๆ ในที่สุดสืบพยานแล้วยกฟ้องเพราะโจทก์ให้การ ไม่สมเหตุสมผล

ตอนจบของเรื่อง

ท่านผู้พิพากษาใส่ควงจัญเข้าที่เดิมไม่เป็นผลสำเร็จ จึงทำให้ท่านผู้พิพากษา เป็นคนไม่มีควงจัญตลอดชีวิต

เรื่อง 1/500

แนวคิดของเรื่อง เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เสียดสีสังคมและชี้ให้เห็นและ ความ เป็นไปของบุคคลในสังคมทั่วไปอีกทั้งแสดงให้เห็นลักษณะของบุคคลประเภทหนึ่งที่มัก ทำอะไรตามความพึงพอใจของตนโดยไม่สนใจสภาพแวดล้อม

เนื้อเรื่องย่อ

นายโชติ ศรีเพชร เป็นเนติบัณฑิตทำงานอยู่ในสำนักงานทนายความแห่งหนึ่ง มีนิสัยเป็นคนขวางโลก เช่นเมื่อหมู่คนชอบการพ้อนรำแบบไทย เช่นโชนและละครรำ นายโชติจะเกลียดการพ้อนรำเป็นที่สุดและถือว่าโชนและละครรำอัปยศ ช้าช้าก ไม่มี การคักแปลงให้ทันสมัย ต่อมาเมื่อมีคนมีความเห็นต้งนายโชติ นายโชติก็ชอบที่จะดู ละครรำและโชน นายโชติมีนิสัยรักดนตรีสามารถสีซออยู่ได้ก็ เมื่อเป็นนักศึกษานายโชติ ก็ไม่พอใจดนตรีไทย ก็คอยากฟังเพลงฝรั่ง ครั้นเพลงสากลระบาค นายโชติก็กลับนิยม ชมชอบเพลงไทย นายโชติเคยบูชานักโถ้วาที่ ยกย่องว่าเป็นผู้มีปฏิภาณ แต่ถึงสมัยที่มี นักโถ้วาที่เกิขึ้นมากมาย นายโชติก็เห็นว่านักโถ้วาที่เหมือนเห็ดโคนในฤดูฝน สมัย หนึ่งนายโชติเคยชอบกางเกงขายาวและ เสื้อแฉะคอ ครั้นถึงสมัยที่กางเกงขายาวและ เสื้อแฉะคอเก็ื่อนกลางคตามถนน นายโชติก็ผรุสวาทใส่หน้ามนุษย์ที่นุ่งกางเกงขายาว และสวมเสื้อแฉะคอและก็เลิกนุ่งกางเกงขายาวและเสื้อแฉะคออีกต่อไป สมัยหนึ่ง นายโชติมีความเข้าใจในคำว่า "สากล" ตรงกับที่เข้าใจคำว่า "ทั่วโลก" ครั้นถึง สมัยที่โลกแคบอะไร ๆ ก็ทั่วโลก นายโชติก็เปลี่ยนความเข้าใจเสียใหม่ เคี้ยวนี้ นายโชติมีความเข้าใจในคำว่า "สากล" ตรงกับที่เข้าใจคำว่า "ฉ้อเขามา" นายโชติรู้จักความหมายแห่งคำว่า "ชาติ" มาตั้งแต่แรกรุ่นหนุ่ม และรัก "ชาติ" เสมอด้วยหยศโลหิตในกายตัว ครั้นถึงสมัยที่คำว่า "ชาติ" มีสรรพคุณตั้งยาเม็คสี่ชมพู หรือยานัตถุ์หอมมี มีความหมายแผ่ไปถึงคำว่า "ฉิว" นายโชติก็อยากจะไปเกิดใน กงทิมทางแถบแอฟริกา นายโชติเคยวิสาสะกับสัตว์จำพวก "เต่า" สัตว์อีกจำพวก หนึ่งเสียงไว้นบ่อ ให้กินบ้างออกบ้างตามอำเภอใจของผู้เลี้ยง นายโชติยักไต่ใน สัตว์จำพวกแรกมาก มีเจตนาในอันจะช่วยเหลือทุกทางตามความสามารถ เป็น ขรรคมคาของ "เต่า" ย่อมไม่มีเสียง นายโชติจึงไม่เคยแนะนำให้ "เต่า" ร้อง แต่เคยแนะนำให้ยืนขึ้นด้วยขาเพียงสองขา "เต่า" ก็ยืนไม่ถนัด ด้วยเคยแต่คาน ความ ๆ กันมาทุกชั่ว ๆ นายโชติยิ่งสลอกใจ ครั้นถึงสมัยหนึ่ง "เต่า" ถูกแยง "เต่า" สะคุ้ง ทะลึ่งโลกคังข้างเมามัน นายโชติก็เป็นโรคเมา "เต่า" ขึ้น สมัยหนึ่งนายโชติ เคยแค้นนักในคำ "เด็กเมื่อวานซืนมันจะทำอะไรได้?" เล็งคำของผู้พูดไปในแง่หวง อำนาจเห็นแก่ตัว และหมายมั่นไว้จะแสดงความสามารถของ "เด็ก" ให้ปรากฏสัก

วันหนึ่ง ครั้นมาถึงสมัย "ผู้ใหญ่คร่ำเคราะ" งุ่มง่ามใช้ไม่ได้ ผู้ใหญ่วิงวาทที่ปาก ชายดมเก่า พันเก่า น้าเก่า สวมหมวก "ภาพ" สวมเสื้อ "สากล" นายโชติก็อยาก จะได้อายุเพิ่มขึ้นสัก 30 ปี สมัยหนึ่งนายโชติเคยสังเกตเห็นภรรยาของชายในวง ที่นายโชติรู้จักมักคร่ำครี เชื้องช้า เรอรา ไม่ทันใจนายโชติเสียเลย ไคยีนสามีพูด ว่าชีพจรก็อาปาก เพราะเจ้าหลอนเคยไคยีนแต่ "เทพจร" นายโชติเคยร่ำคาญใจ แทนสามีเป็นอันมากและคิดไว้ว่าภรรยาของนายโชติจะต้องเป็นนักเรียนอย่างค่าที่สุด เพียงชั้นมัธยมปีที่ 6 ครั้นมาถึงสมัยที่สามีเรียกโรคผีในท้องคือ โรค T.B. นายโชติ ก็กลับคิดเห็นว่าภรรยาจำพวก "เทพจร" เห็นจะดีกว่าภรรยาจำพวก T.B. เป็นแน่ คราวหนึ่งนายโชตินัดจะไปดูภาพยนตร์กับเพื่อนคนหนึ่งไค้หญิงรุ่นใหม่เป็นภรรยา นายโชติจะต้องถึงบ้านเพื่อนผู้นี้เวลา 21 นาฬิกาตรง แล้วจะไปโรงภาพยนตร์พร้อมกัน ถึงเวลานัด นายโชติไปตรงตามนัด ไค้นั่งคอยภรรยาของเพื่อน 40 นาที เพราะ เจ้าหลอนทำริมฝีปากหาย คุณสามีต้องวิ่งไปซื้อในบัจจุบันทันคว้นแล้วภรรยาของเพื่อน คอยเพื่อนอีกครั้งชั่วโมง เพราะเมื่อแม่เพื่อนหลอนแต่งตัวเสร็จแล้ววงก็วิเกิดยาว ไปข้างหนึ่งต้องแกไชกันทั้งหน้า นายโชติปากเบาดามเพื่อนว่า "อย่างนี้เสมอริว" คุณเพื่อนก็ตอบอย่างภาคภูมิ "ก็เขาจบ 8 โรงเรียน...นี่นา " นายโชติจึงแน่ใจ ว่าภรรยาชั้น ม.4 ก็เห็นจะเกินกำลังสามีชั้นประกาศนียบัตรวิสามมัญญไปคัวยซ้ำ เพราะความชอบ "ขวาง" ของนายโชติประการสุดท้ายนี้ นายโชติจึงไค้แม่จวง เป็นภรรยา

วันหนึ่งนายโชติลุ่มอกกลุ่มใจ พอบ่ายก็ออกจากที่ทำงานไปเที่ยวเพื่อเป็น การพักผ่อนสมอง โดยว่าจ้างเรือสำหนึ่ง เมื่อแล่นมาไค้สักครึ่งชั่วโมง เรือก็เครื่อง เสีย นายท้ายเรือโมโหมาก แต่นายโชติคัวยเป็นคนขวางโลกจึงนั่งหัวเราะอยู่กลางลำ นายท้ายเรือก็หาที่จอกเรือโดยแวะเข้าไปที่เรือนหลังหนึ่ง ที่บ้านหลังนั้นนายโชติ เหลือบไปเห็นแม่จวงก็เกิดความพิงพอใจและไค้เพียรมาบ้านของแม่จวง โดยอ้างว่า มาซื้อต้นไม้บ้าง ผลไม้บ้าง ครั้นแล้วนายโชติก็ส่งผู้ใหญ่มาสู่ขอแม่จวงไปเป็นภรรยา และไค้พามาอยู่ที่ห้องเช่าเดิมที่ตนเคยอยู่ แม่จวงและนายโชติก็อยู่ร่วมกันเรื่อยมา โดยไม่เคยดิคใจกัน แต่อยู่มาวันหนึ่งก็มีเหตุที่ทำให้สามีภรรยาคุนนี้ดิคใจกันเป็นครั้งแรก คือนายโชติต้องการ เสื้อเช็คแพร แม่จวงก็ต้องการคัวยสี่สำหรับถักลูกไม้คอเสื้อ ทั้งสอง

จึงออกไปด้วยกัน แม่จวงต้องการซื้อผ้าแพรจึงเข้าไปในร้านร้านหนึ่ง ในร้านนี้มีหญิง
ออกมาทักทายและว่านายโชติเคยชอบพอกันกับตน ทำให้แม่จวงโมโหนายโชติที่นอก
ใจตนเอง นายโชติสาบานต่อหน้าพระว่าตนไม่รู้จักหญิงคนนั้นเลย จึงทำให้แม่จวง
หายโกรธ แต่แม่จวงก็ได้เอาที่นอนหมกโคลนเสียแล้วด้วยความโมโहनายโชติ เมื่อ
เข้าใจกันนายโชติและแม่จวงก็ต้องไปช่วยกันขนที่นอนขึ้นจากน้ำและในวันรุ่งขึ้น
แม่จวงไปที่ร้านขายผ้าแพรนั้นอีก และก็ทราบความจริงว่าแม่โถมยงคนนั้นเป็นคนบ้า
นายโชติและแม่จวงอยู่กินกันมาเป็นเวลา 2 ปีกว่าแล้วไม่มีบุตรด้วยกัน นายชมปิตา
ของแม่จวงแนะนำให้แม่จวงขอลูกคนอื่นมาเลี้ยง เพื่อจะได้เกิดลูกธิดา วันหนึ่ง
นางพร้อมคนข้างบ้านมาปรับทุกข์กับนายโชติถึงเรื่องลูกของตนที่ไม่สบายกินยาก็ไม่
ยอมหาย นางพร้อมจึงยกให้นายโชติเพราะนายโชติมีวัน เดือน ปี สมพงษ์เหมาะสม
กับเด็ก นายตั้งเมื่อมาอยู่กับนายโชติได้ 3-4 วันก็หายจากโรคมูกเสือก และตั้งแต่
นายตั้งมาอยู่กับนายโชติก็ให้นายโชติมีลาภผลมอຍ ๆ และลาภใหญ่ที่สุดคือพอตา
แม่ยายทำโดนคโคนที่สวนให้นายโชติกับแม่จวงเป็นเนื้อที่ 10 ไร่ เมื่อนายตั้งหาย
ดีเป็นปกติ นายโชติก็นำไปฝากเรียนหนังสือในโรงเรียนราษฎรแห่งหนึ่ง แต่นายโชติ
ก็ยังเห็นว่านายตั้งนั้นยังไม่อ้วนท้วนสมบูรณ์จึงหายามาให้กินโดยสั่งให้แม่จวงให้กิน
ก่อนอาหาร เมื่อถึงเวลานายตั้งรับประทานอาหารค่ำ แม่จวงนึกถึงยาได้จึงแก้ห่อ
ออกดู อ่านฉลากที่เป็นภาษาไทยก็บอกให้รับประทานหลังอาหาร แม่จวงก็ให้นายตั้ง
รับประทานตามนั้น นายตั้งรับประทานสัปดาห์วันหมดไป 2 ชวดครึ่ง ชีโครงนายตั้ง
ก็ยังไม่วอกขึ้นหน้าช้านายตั้งยังซุบซิบไปกว่าเก่า นายโชติแม่จวงและนางพร้อม จึง
ปรึกษากันว่าจะทำอย่างไร ผลสุดท้ายนายโชติก็พบว่าที่นายตั้งไม่วอกขึ้นนั้นก็เพราะว่า
แม่จวงให้รับประทานยาผิดเวลา ซึ่งที่จริงแล้วฉลากยาเขียนไม่ตรงกัน ภาษาอังกฤษ
เขียนอย่างหนึ่ง ภาษาไทยบอกอีกอย่างหนึ่ง เป็นเหตุให้แม่จวงเกิดทะเลาะกัน แม่จวง
จึงไปนอนมุ้งเดียวกับนายตั้งแต่ก็พบจึงจกเข้าไปอยู่ในมุ้ง แม่จวงเป็นคนกลัวจึงจกมาก
จึงออกอุบายให้นายโชติมาจับจึงจกไปเสียจากมุ้ง ต่อจากนั้นมานายโชติกับแม่จวงก็
คืนดีกันได้ ครั้นถึงงานรัฐธรรมนูญ นายโชติ แม่จวง นางพร้อม ก็ไปเที่ยวงานกัน
นายโชติได้อธิบายให้นายตั้งได้รับรู้เกี่ยวกับแผนที่อาณาจักรสยามซึ่งนำมาแสดงให้เห็น
ส่วนประกอบต่าง ๆ อาชีพของพลเมือง แม่จวงได้เดินไปคูเครื่องถม มองคูตัวอักษร
ที่จารึกอยู่บนขอบคูอ่านได้ความว่า "รักเมืองไทย" จึงถามนายโชติว่าใครรักเมืองไทย

นายโชติจึงบอกภรรยาว่า "รักเมืองไทย" หมายถึงยางรักที่เอามาจากต้นรักซึ่งเป็น
 ต้นไม้ที่เกิดในเมืองไทย ไม่ใช่ใครที่ไหน ต่อมานายโชติได้นำคณะของตนเข้าไปดู
 ละครสัตว์ เวลานั้นเป็นเวลาเลิกแล้วแต่คนขายตั๋วต้องการจะได้เงินจึงบอกว่าละคร
 สัตว์นั้นยังไม่เลิกแสดง วันนี้เป็นวันสุดท้ายอาจจะแสดง 3-4 รอบ นายโชติกก็เชื่อ
 เมื่อเข้าไปดู ตัวตลกก็แสดงการฉับจักรยานล้อเดียวและพูดภาษาตลกซึ่งฟังไม่เห็นซ้ำ
 เสือที่อยู่ในกรงเดินกลับไปกลับมารวมกับอ้าปากหาว ไม่น่าจะละครสัตว์คณะไทยก็
 ประกาศขอพระคุณท่านที่มาชมการแสดงของคณะในคืนนี้ นายโชติหน้าตื่นเมื่อได้ยิน
 เสียงเพลงสรรเสริญพระบารมี แม่จวงปรี๋เข้าไปใส่และถามชายคนที่ยืนอยู่ริมเวทีว่า
 เสือที่อยู่ในกรงเคยออกมาเล่นกับคนไหม ชายคนนั้นตอบว่าไม่เคย แม่จวงถามว่า
 ฝรั่งมาตั้งไว้ทำไม ชายคนนั้นก็ตอบว่าตั้งไว้เฉย ๆ ...ให้ดู...

ตอนจบของเรื่อง

ผู้เขียนกล่าวว่า ถ้าท่านผู้อ่านเกิดความสงสัยว่าเมื่อเพลงสรรเสริญพระบารมี
 จบลงแล้ว นายโชติจะแสดงบทบาทอย่างไรต่อไป ผู้เขียนขอเชิญท่านสมมติตัวเองเป็น
 นายโชติสักครู่หนึ่ง เมื่อท่านคิดได้แน่นอนว่าบทของท่านจะเข้าแบบไหนขอเรียนว่าบท
 ของนายโชติกก็เข้าแบบนั้นแล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวพุดกษา เนียมรักษา เกิดเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2502 ที่จังหวัด
สมุทรปราการ สำเร็จการศึกษา การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.ม.) วิชาเอกภาษาไทย
จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน เมื่อปีการศึกษา 2525
และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2528 ปัจจุบันรับราชการ
ตำแหน่งอาจารย์ 1 โรงเรียนสุเหร่าบางกะสี อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย